

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:19

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:19

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>
ISBN 978-952-263-167-1 (PDF)
ISSN-L 1799-0327
ISSN 1799-0335 (Online)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/
Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:19

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
20.6.2012

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista selvittävä työryhmä Puheenjohtaja: johtaja Kirsi Kangaspunta Sihteerit: opetusneuvos Petri Haltia ja hallitussihteeri Piritta Väinölä	Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
	Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	
	Toimielimen asettamispvm 1.12.2011	Dnro 114/040/2011
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen (Grundandet av Nationella centret för utbildningsevaluering)		
Julkaisun osat Muistio + liite		
Tiivistelmä <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.12.2011 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista selvittävän työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli laatia esitys tarvittaviksi säädöksiksi sekä selvitys arviointikeskuksen perustamisen taloudellisista ja muista vaikutuksista. Työryhmä on laatinut ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.</p> <p>Kansallinen koulutuksen arviointikeskus olisi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva virasto. Arviointikeskus olisi koulutuksen ulkopuolista arviointia suorittava asiantuntijaorganisaatio, joka tuottaisi tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen kehittämistä varten. Arviointikeskukseen yhdistettäisiin nykyinen Opetushallituksen alainen oppimistulosten arviointitoiminta sekä Koulutuksen arviointineuvoston ja Korkeakoulujen arviointineuvoston suorittama koulutuksen ja korkeakoulujen arviointitoiminta. Toimintojen yhdistämisen tavoitteena on koulutuksen arviointitoiminnan vahvistaminen. Arviointikeskuksen perustaminen korostaisi koulutuksen ulkopuolisen arviointitoiminnan riippumatonta asemaa. Arviointikeskus aloittaisi toimintansa vuoden 2014 alussa. Arviointikeskuksen suorittama arviointitoiminta kattaisi nykytilaa vastaavasti esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen sekä korkeakoulutuksen ulkopuolisen arvioinnin.</p> <p>Arviointikeskuksen hallintomalliksi ehdotetaan mallia, jossa päätöksentekovalta olisi jaettu johtajan ja strategisesta suunnittelusta vastaavan johtokuntatyypisen toimielimen kesken. Johtokuntatyypisenä toimielimenä toimisi arviointiosaamista edustavista jäsenistä koostuva arviointineuvosto. Johtajalla olisi ratkaisuvallta operatiiviseen johtamiseen liittyvässä päätöksenteossa. Arviointineuvosto puolestaan päättäisi arviointikeskuksen strategisista toimintalinjoista ja olisi keskeisessä asemassa arviointisuunnitelman laadinnassa. Myös yksittäisten arviointien organisointia ja auditointien läpäisyä koskeva päätöksentekovalta olisi arviointineuvostolla. Valtioneuvosto nimittäisi arviointikeskuksen johtajan sekä asettaisi arviointineuvoston. Johtajan virkakausi olisi seitsemän vuotta ja arviointineuvoston toimikausi neljä vuotta.</p> <p>Arviointineuvoston kokoonpanossa painotettaisiin koulutuksen arvioinnin asiantuntemusta. Arviointineuvoston jäsenet edustaisivat eri koulutussektoreita, opettajankoulutusta, tutkimusta, työelämää ja opiskelijoita. Korkeakoulujen arviointia koskevan asiantuntemuksen ja eurooppalaisten arvioinnin laadunvarmistuksen kriteereiden turvaamiseksi arviointineuvoston yhteydessä toimisi korkeakoulujen arviointijaosto. Korkeakoulujen arviointijaostolla olisi päätösvalta arvioinneissa, jotka koskevat yksinomaan korkeakouluja ja siihen kuuluisi myös arviointineuvoston ulkopuolisia jäseniä.</p> <p>Arviointitoiminnan tärkein strateginen ohjausväline on arviointisuunnitelma, joka sisältää arviointikohteet ja arviointien aikataulut. Arviointineuvosto laatisi esityksen arviointisuunnitelmasta, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa. Arviointisuunnitelman laadinnan yhteydessä olisi tärkeää kuulla keskeisiä sidosryhmiä.</p>		
Avainsanat arviointi, laatujärjestelmä		
Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:19	ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (PDF)	ISBN 978-952-263-167-1 (PDF)
Kokonaissivumäärä 50	Kieli suomi	Hinta
Jakaja -		Luottamuksellisuus julkinen
Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö		

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
20.6.2012

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Nationella centret för utbildningsevaluering Ordförande: direktör Kirsi Kangaspunta Sekreterar: undervisningsrådet Petri Haltia och regeringssekreterare Piritta Väinölä	Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet		
	Datum för tillsättande av 1.12.2011	Dnro 114/040/2011	
Publikation (även den finska titeln) Grundandet av Nationella centret för utbildningsevaluering (Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen)			
Publikationens delar promemoria samt bilaga			
Sammandrag <p>Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 1 december 2011 en arbetsgrupp för att utreda grundandet av Nationella centret för utbildningsevaluering. Arbetsgruppen fick i uppdrag att bereda ett förslag om nödvändig lagstiftning samt utreda de ekonomiska och övriga konsekvenser grundandet av ett evalueringscenter skulle medföra. Arbetsgruppen har berett förslaget i form av en regeringsproposition.</p> <p>Nationella centret för utbildningsevaluering föreslås vara ett ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Centret föreslås bli ett expertorgan som utför externa utvärderingar av utbildningar och för att ta fram kunskap som underlag för utbildningspolitiska beslut och utveckling av utbildningen. Centret ska enligt förslaget sammanslås med den nuvarande utvärderingsverksamhet som bedrivs under ledning av Utbildningsstyrelsen samt den utvärdering av utbildningar och av högskolorna som sköts av Rådet för Utbildningsutvärdering och Rådet för utvärdering av högskolorna. Syftet med fusionen är att stärka utvärderingen av utbildningar. Grundandet av ett evalueringscenter skulle stärka den externa utbildningsutvärderingens oberoende ställning. Evalueringscentret föreslås inleda verksamheten vid ingången av 2014. Den utvärderingsverksamhet centret enligt förslaget ska bedriva täcker på motsvarande sätt som för närvarande förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen, yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning, det fria bildningsarbetet, den grundläggande konstundervisningen samt den externa utvärderingen av högskoleutbildning.</p> <p>Den förvaltningsmodell som föreslås för evalueringscentret är en modell där beslutsfattandet delas upp mellan direktören och ett organ av direktionsstyp, med ansvar för den strategiska styrningen. Organet är enligt förslaget ett evalueringsråd bestående av medlemmar som företräder sakkunskap på området. Enligt förslaget ska direktören ha beslutanderätten för den operativa ledningen. Evalueringsrådet ska för sin del enligt förslaget fatta beslut om centrets strategiska riktlinjer samt inneha en central roll vid utarbetandet av utvärderingsplanen. Även att organisera enskilda utvärderingar samt besluta om en auditering godkänts eller inte tillfaller evalueringsrådet. Enligt förslaget utnämner statsrådet direktören för evalueringscentret och tillsätter evalueringsrådet. Direktören tillsätts enligt för sju år och evalueringsrådet för fyra år i taget.</p> <p>Enligt förslaget ska evalueringsrådets sammansättning prioritera expertis inom utvärdering av utbildning. Evalueringsrådet föreslås vidare bestå av personer som företräder olika utbildningssektorer, lärarutbildningen, forskning, arbetslivet och de studerande. I syfte att säkra sakkunskapen gällande utvärderingen av högskolorna samt kriterierna för den europeiska kvalitetssäkringen föreslås en sektion för utvärdering av högskolorna verka i anslutning till evalueringsrådet. Sektionen för utvärdering av högskolorna ska enligt förslaget ha beslutanderätten i utvärderingar som enbart gäller högskolor och där föreslås också ingå externa medlemmar.</p> <p>Det viktigaste redskapet för den strategiska styrningen av utvärderingsverksamheten är utvärderingsplanen, som inkluderar utvärderingsobjekt och tidtabeller för utvärderingarna. Evalueringsrådet föreslås utarbeta ett förslag till utvärderingsplan, som fastställs av undervisnings- och kulturministeriet. I samband med detta är det viktigt att höra centrala intressenter på området.</p>			
Nyckelord utvärdering, evaluering, kvalitetssystem			
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:19	ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-167-1 (PDF)	
Sidoantal 50	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Description

Publisher Ministry of Education and Culture, Finland		Date of publication 20.6.2012	
Authors (If a committee: name of organ, chair, secretary) Working group on the Establishment of the Finnish Centre for Evaluation of Education Chair: Kirsi Kangaspunta, Director Secretaries: Petri Haltia, Counsellor of Education and Piritta Väinölä, Senior Advisor		Type of publication Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland	
		Contracted by Ministry of Education and Culture, Finland	
		Committee appointed on 1.12.2011	Dnro 114/040/2011
Name of publication Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen (Establishment of the Finnish Centre for Evaluation of Education)			
Parts Report and Appendix			
Abstract			
<p>On 1 December 2011, the Ministry of Education and Culture appointed a working group on the establishment of the Finnish Centre for Evaluation of Education. The task of the working group was to prepare a proposal on the statutes required and to evaluate the financial and other impacts of the establishment of the centre. The working group has prepared its proposal in the form of a government proposal.</p> <p>The Finnish Centre for Evaluation of Education would be a government agency operating in the administrative branch of the Ministry of Education and Culture. The centre would be an expert organisation implementing external evaluation of education and producing information for decision-making in the field of education policy and the development of education. The Finnish Centre for Evaluation of Education would combine the evaluation of learning outcomes currently carried out under the Finnish National Board of Education and the evaluation of education and higher education institutions implemented by the Finnish Education Evaluation Council and the Finnish Higher Education Evaluation Council. The combining of the functions is aimed to strengthen education evaluation activities. The establishment of the centre would highlight the independent status of activities in the field of external evaluation of education. The centre would begin operations at the start of 2014. Similarly to the current situation, the evaluation activities of the centre would cover the external evaluation of pre-primary and basic education, general upper secondary education, vocational education and training (VET) and VET for adults, liberal adult education, basic education in the arts and higher education.</p> <p>The committee proposes that the administration of the centre be organised according to a model where the power of decision would be divided between a director and a board-like body in charge of strategic planning. The board-like body would be an evaluation council consisting of members representing expertise in evaluation. The director would have the power of decision in matters concerning operational management. The evaluation council would decide on the strategic policies of the centre and hold a central role in the preparation of the evaluation plan. The evaluation council would also possess the power of decision concerning the organisation of individual evaluations and passing of audits. Both the director of the centre and the evaluation council would be appointed by the government. The term of the director would be seven years and the term of the evaluation council four years.</p> <p>The composition of the evaluation council would emphasise expertise in the evaluation of education. Members of the evaluation council would represent the different sectors of education, teacher education, research, working life and students. To ensure sufficient expertise in the evaluation of higher education institutions and compliance with the European criteria for quality assurance, a separate division for the evaluation of higher education would be set up in connection with the evaluation council. The division for the evaluation of higher education would have the power of decision in evaluations that concern higher education institutions exclusively and would also include members from outside of the evaluation council.</p> <p>The most important tool for the strategic management of the evaluation work is the evaluation plan, which contains the evaluation targets and timetables for the evaluations. The evaluation council would prepare a proposal for the evaluation plan that would then be approved by the Ministry of Education and Culture. It would be important that central interest groups be heard in the preparation of the evaluation plan.</p>			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland 2012:19		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-167-1 (PDF)
Number of pages 50	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by -		Published by Ministry of Education and Culture, Finland	

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.12.2011 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista selvittävän työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli laatia esitys tarvittaviksi säädöksiksi sekä selvitys arviointikeskuksen perustamisen taloudellisista ja muista vaikutuksista 30.4.2012 mennessä. Työryhmän pyynnöstä määräaikaa pidennettiin 15.6.2012 saakka. Työryhmän tuli kuulla arviointineuvostojen sihteeristön henkilöstöä ja Opetushallituksen arviointihenkilöstöä.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin johtaja Kirsi Kangaspunta opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä jäseniksi professori Hannele Niemi Helsingin yliopistosta, professori Riitta Pyykkö Turun yliopistosta, pääsihteeri Helka Kekäläinen Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristöstä, pääsihteeri Pasi Reinikainen Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristöstä, tutkimusprofessori Ritva Jakku-Sihvonen ja erikoistutkija Jorma Kuusela Opetushallituksesta sekä opetusneuvos Maija Innola, opetusneuvos Tarja Riihimäki ja vastuualueen päällikkö Jari Rajanen opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Työryhmän sihteereinä toimivat opetusneuvos Petri Haltia ja hallitussihteeri Piritta Väinölä opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Työryhmä järjesti 2.4.2012 kuulemistilaisuuden arviointineuvostojen sihteeristön henkilöstölle ja Opetushallituksen arviointihenkilöstölle sekä 16.4.2012 kuulemistilaisuuden keskeisille sidosryhmille.

Työryhmä kokoontui yhteensä 10 kertaa.

Saatuana työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa muistionsa kunnioittavasti opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä 4. päivänä kesäkuuta 2012

Kirsi Kangaspunta

Maija Innola

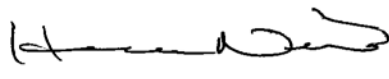
Ritva Jakku-Sihvonen

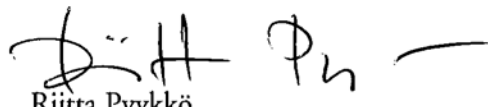
Helka Kekäläinen

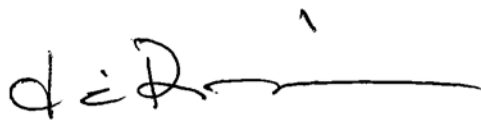
Jorma Kuusela

Hannele Niemi

Riitta Pyykkö

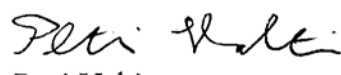
Jari Rajanen

Pasi Reinikainen

Tarja Riihimäki

Petri Haltia

Piritta Väinölä

Sisältö

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta sekä eräiden koulutusta koskevien lakien muuttamisesta	10
<i>Esityksen pääasiallinen sisältö</i>	<i>10</i>
<i>Yleisperustelut</i>	<i>11</i>
1 Johdanto	11
2 Nykytila	11
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	11
2.2 Kansainvälinen kehitys	15
2.3 Nykytilan arviointi	17
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	17
3.1 Esityksen tavoitteet	17
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset	18
4 Esityksen vaikutukset	22
4.1 Taloudelliset vaikutukset	22
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	22
4.3 Vaikutukset henkilöstöön	23
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	24
5 Asian valmistelu	25
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	25
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	25
6 Riippuvuus muista esityksistä	25
<i>Yksityiskohtaiset perustelut</i>	<i>26</i>
1 Lakiehdotusten perustelut	26
1.1 Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta	26
1.2 Laki perusopetuslain muuttamisesta	31
1.3 Laki lukiolain muuttamisesta	31
1.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	32
1.5 Laki ammatillisesta aikuiskouluksesta annetun lain muuttamisesta	32
1.6 Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta	33
1.7 Laki taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta	33
1.8 Laki yliopistolain muuttamisesta	34
1.9 Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta	34
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset	34
2.1 Valtioneuvoston asetus Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta	34
2.2 Muut valtuutussäännökset	35
3 Voimaantulo	36
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	36

<i>Lakiehdotukset</i>	<i>37</i>
Laki kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta	37
Laki perusopetuslain 21 §:n muuttamisesta	39
Laki lukiolain 16 §:n muuttamisesta	40
Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta	41
Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	42
Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 7 §:n muuttamisesta	43
Laki taiteen perusopetuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	44
Laki yliopistolain 87 §:n muuttamisesta	45
Laki ammattikorkeakoululain 9 §:n muuttamisesta	46
Valtioneuvoston asetus Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta	47
Liite. Työryhmän kannanotto Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamisselvityksen ja sijoittamispäätöksen pohjaksi	49

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta sekä eräiden koulutusta koskevien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta sekä muutettaviksi koulutuksen arviointia koskevia perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain, vapaasta sivistystyöstä annetun lain, taiteen perusopetuksesta annetun lain, ammattikorkeakoululain ja yliopistolain mukaisia koulutuksen arviointia koskevia säännöksiä.

Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annettavalla lailla perustettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle uusi koulutuksen ulkopuolista arviointia suorittava asiantuntijaorganisaatio, joka tuottaisi tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja

koulutuksen kehittämistä varten. Arviointikeskukseen yhdistettäisiin nykyinen Opetushallituksen alainen oppimistulosten arviointitoiminta sekä Koulutuksen arviointineuvoston ja Korkeakoulujen arviointineuvoston suorittama koulutuksen ja korkeakoulujen arviointitoiminta. Toimintojen yhdistämisen tavoitteena on koulutuksen arviointitoiminnan vahvistaminen. Arviointikeskuksen perustaminen korostaisi koulutuksen ulkopuolisen arviointitoiminnan riippumatonta asemaa.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Koulutuksen ulkopuolisella arvioinnilla tarkoitetaan ulkopuolisen tahon toteuttamaa, koulutukseen ja sen tuloksiin sekä koulutusinstituutioihin tai niiden toimintayksiköihin liittyvää systemaattista tiedonhankintaa ja sen pohjalta tapahtuvaa kokonaisvaltaisen arvottavan analyysin tekemistä. Kansallisen arvioinnin keskeisenä tavoitteena on kehittää

koulutusta ja tukea oppimista, varmistaa koulutuksen laatua sekä tuottaa koulutuksen paikallisessa, alueellisessa ja valtakunnallisessa kehittämistyössä ja päätöksenteossa sekä kansainvälisessä vertailussa tarvittavaa tietoa.

Arviointitoiminta kattaa koko opetustoimen kokonaisuuden esi- ja perusopetuksesta korkeakoulutukseen. Koulutuksen ulkopuolisesta arvioinnista vastaavat sitä varten asetetut erityiset toimielimet sekä muut toimijat, joiden lakisääteisiin tehtäviin kuuluu koulutuksen arviointi. Koulutuksen ulkopuolista arviointia suorittavia erityisiä toimielimiä ovat Korkeakoulujen arviointineuvosto ja Koulutuksen arviointineuvosto. Lisäksi Opetushallituksen tehtäväksi on säädetty oppimistulosten seuranta-arviointien tekeminen.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan vahvistetaan koulutusta koskevaa tutkimusta ja arviointitoimintaa. Koulutusta koskeva Opetushallituksen, Koulutuksen arviointineuvoston ja Korkeakoulujen arviointineuvoston viranomaisarviointitoiminta keskitetään riippumattomaan Kansalliseen koulutuksen arviointikeskukseen. Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta käytetään tässä esityksessä myöhemmin nimitystä arviointikeskus.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Korkeakoulujen arviointineuvosto

Korkeakoulujen arvioinnista säädetään yliopistolain (558/2009) 87 §:ssä ja ammattikorkeakoululain (351/2003) 9 §:ssä. Sään-

nösten mukaan korkeakoulujen on osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatujärjestelmiensä arviointiin säännöllisesti. Tätä tehtävää varten toimii opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä riippumattomana asiantuntijaelimenä Korkeakoulujen arviointineuvosto. Lainsäädäntö antaa korkeakouluille mahdollisuuden valita laatujärjestelmiensä arvioinnin tekijäksi muunkin toimijan kuin Korkeakoulujen arviointineuvoston.

Korkeakoulujen arviointineuvostosta säädetään valtioneuvoston asetuksella (794/2009). Asetuksen mukaan Korkeakoulujen arviointineuvoston tehtävänä on avustaa korkeakouluja ja opetus- ja kulttuuriministeriötä korkeakoulujen arviointia koskevissa asioissa, järjestää korkeakoulujen toimintaan ja laatujärjestelmiin liittyviä arviointeja, tukea korkeakoulujen laadun varmistamista ja kehittämistä sekä osallistua kansainväliseen arviointitoimintaan ja arviointia koskevaan yhteistyöhön. Arviointineuvosto hoitaa lisäksi Ahvenanmaan maakunnassa suoritetuista ammattikorkeakoulututkinnoista annetussa tasavallan presidentin asetuksessa (548/2005) sille säädetty tehtävät. Arviointineuvosto voi ottaa vastaan myös muita arviointiin liittyviä toimeksiantoja kotimaisilta ja ulkomaisilta toimijoilta.

Arviointineuvostossa on enintään 12 jäsentä, joiden on oltava korkeakoulujen arviointiin perehtyneitä. Jäsenten on edustettava monipuolisesti korkeakoulujen toiminnan ja toimintaympäristön sekä työelämän tuntemusta ja heistä enemmistön on kuuluttava johonkin korkeakouluun. Arviointineuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää neuvoston jäsenet enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan kuultuaan korkeakouluja ja eri sidosryhmiä. Nykyisen korkeakoulujen arviointineuvoston toimikausi päättyy 31.12.2013.

Arviointineuvosto voi asettaa toimintansa tukemiseksi ja kehittämiseksi sekä kansainvälisen yhteistyön lisäämiseksi kansainvälisistä ja kansallisista asiantuntijoista koostuvan neuvoa-antavan neuvottelukunnan, jonka puheenjohtajana toimii arviointineuvoston

puheenjohtaja. Arviointineuvosto onkin asettanut kansainvälisen neuvottelukunnan strategisen suunnittelunsa tukemiseksi ja kehittämiseksi. Nykyinen neuvottelukunta koostuu arviointineuvoston puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajasta sekä viidestä ulkomaisesta asiantuntijasta.

Arviointineuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelua ja toimeenpanoa varten on sihteeristö, johon kuuluvat virkamiehet opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää. Sihteeristön työskentelyä johtaa pääsihteerä. Sihteeristö toimii opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä Helsingissä ja sihteeristöön kuuluvat henkilöt ovat virkasuhteessa ministeriöön.

Arviointineuvosto nimittää arviointiprojekteilte suunnittelu- ja arviointiryhmät sekä ryhmille puheenjohtajat. Suunnitteluryhmän tehtävänä on laatia projektisuunnitelma, jossa määritellään arviointiprojektin tavoitteet, sisältö ja menetelmät sekä ehdottaa sopivia jäseniä arviointiryhmään. Arviointineuvosto hyväksyy projektisuunnitelman sekä päättää arviointiryhmän jäsenistä. Arviointiryhmän tehtävänä on projektisuunnitelman mukaisesti perehtyä arviointikohteeseen sekä laatia arvioinnin loppuraportti tai arviointi- ja kehittämispalautte. Arviointi- ja suunnitteluryhmiä koottaessa tavoitteena on mahdollisimman monipuolinen ja laaja-alainen asiantuntemus suhteessa arvioitavaan alaan, teemaan, korkeakouluun tai korkeakoulusektoriin. Jäsenet ovat korkeakoulujen, sidosryhmien, työelämän ja opiskelijajärjestöjen edustajia. Arvioinnista riippuen arviointiryhmässä voi olla jäsenenä myös ulkomaisia asiantuntijoita. Sihteeristöön kuuluva henkilö toimii ryhmien sihteerinä.

Korkeakoulujen arviointineuvoston arviointitoimintaan kuuluvat muun muassa korkeakoulujen laatujärjestelmien arvioinnit eli auditoinnit, teema- ja koulutusala-arvioinnit ja koulutuksen laatuyksikköarvioinnit. Toimikaudella 2010–2013 Korkeakoulujen arviointineuvoston keskeisin arviointitoiminto on korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnit. Auditointi on riippumatonta ja järjestelmällistä ulkoista arviointia, jossa arvioidaan, onko korkeakoulun laatujärjestelmä tarkoituksenmukainen ja toimiva sekä täyttääkö se sovitut kriteerit. Korkeakoulu saa auditoinnin läpäistyään kuusi vuotta voimas-

sa olevan laatuleiman, jota se voi hyödyntää haluamillaan tavoilla. Vuoden 2012 aikana saadaan päätökseen korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointien ensimmäinen kierros, johon ovat osallistuneet kaikki suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut.

Teema- ja koulutusala-arviointien avulla voidaan tuottaa arviointitietoa valituista keskeisistä ja ajankohtaisista aihealueista. Esimerkiksi vuonna 2010 arviointineuvosto toteutti korkeakoulujen tutkinnonuudistuksen arvioinnin ja vuonna 2012 toteutetaan korkeakoulujen kansainvälisten koulutusohjelmien arviointi.

Korkeakoulujen arviointineuvoston suorittamat yliopistolain ja ammattikorkeakoululain mukaiset laatujärjestelmien auditoinnit ovat korkeakouluille maksullisia. Perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetussa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa (1182/2009). Muu arviointisuunnitelman mukainen arviointitoiminta on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiville korkeakouluille maksutonta.

Koulutuksen arviointineuvosto

Koulutuksen ulkopuolisesta arvioinnista säädetään perusopetuslain (628/1998) 21 §:ssä, lukiolain (629/1998) 16 §:ssä, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 24 §:ssä, ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetun lain (631/1998) 15 §:ssä, vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 7 §:ssä sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 7 §:ssä. Edellä mainittujen säännösten mukaan opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tulee osallistua koulutuksensa ulkopuoliseen arviointiin. Ulkopuolista arviointia varten opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä Koulutuksen arviointineuvosto. Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii arviointisuunnitelman koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista.

Koulutuksen arviointineuvostosta säädetään koulutuksen arvioinnista annetulla valtioneuvoston asetuksella (1061/2009). Asetuksen mukaan koulutuksen arviointineuvoston tehtävänä on avustaa opetus- ja kulttuu-

riministeriötä ja tukea koulutuksen järjestäjiä koulutuksen arviointia koskeissa asioissa, järjestää koulutukseen ja koulutuksen järjestäjien toimintaan liittyviä ulkopuolisia arviointoja, kehittää koulutuksen ulkopuolista arviointia sekä osallistua kansainvälistä arviointitoimintaa koskevaan yhteistyöhön. Edellä mainittujen tehtävien asianmukaista hoitamista vaarantamatta arviointineuvosto voi ottaa vastaan muita arviointiin liittyviä toimeksiantoja.

Arviointineuvostossa on enintään 14 jäsentä. Kokoonpanossa on oltava edustettuna opetushallinto, koulutuksen järjestäjät, opetustoimen henkilöstö ja opiskelijat sekä työelämä ja tutkimus. Kokoonpanossa on otettava huomioon eri koulutusmuodot ja molemmat kieliryhmät. Arviointineuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan neuvoston toimikaudeksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää neuvoston jäsenet enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Nykyisen neuvoston toimikausi päättyy 31.12.2013.

Koulutuksen arviointineuvostolla on sihteeristö, josta opetus- ja kulttuuriministeriö sopii Jyväskylän yliopiston kanssa. Sihteeristön tehtävänä on valmistella ja toimeenpanna koulutuksen arviointineuvostossa käsiteltävät asiat sekä organisoida arvioinnit arviointisuunnitelman ja toimintasuunnitelman mukaisesti. Sihteeristössä on pääsihteeri sekä tarpeellinen määrä asiantuntijatehtävissä toimivaa ja muuta henkilöstöä. Pääsihteeri johtaa sihteeristön työskentelyä.

Sihteeristö toimii Jyväskylän yliopiston erillisenä laitoksena ja sihteeristöön kuuluvat henkilöt ovat työsuhteessa Jyväskylän yliopistoon. Yliopiston sisäisen hallintorakenteen mukaisesti jokaisella laitoksella on johtokunta ja Koulutuksen arviointineuvosto toimii sihteeristön johtokuntana. Arviointineuvoston tehtävänä johtokunnan ominaisuudessa on muun muassa laitoksen toiminnan kehittäminen, toiminta- ja taloussuunnitelmaan liittyvät päätökset, sihteeristön toimenkuvien määrittäminen sekä henkilöstön työsuhteisiin liittyvien lausuntojen antaminen.

Arviointineuvosto nimittää arviointiprojektien suunnittelu- ja arviointiryhmät. Ryhmiä koottaessa tavoitteena on mahdollisimman

monipuolinen ja laaja-alainen asiantuntemus suhteessa arvioitavaan alaan, teemaan ja koulutussektoriin. Ryhmien jäsenet edustavat alan tutkimusta, koulutuksen järjestäjiä, sidosryhmiä, työelämää ja opiskelijoita. Aina-kin osalla jäsenistä tulee olla arviointikokemusta. Riippumattoman arvioinnin takaamiseksi arviointiryhmien jäsenten roolina on toimia arvioinnin sisällöllisten asioiden asiantuntijoina. Sihteeristöön kuuluvat pääsuunnittelijat toimivat ryhmien sihteerinä ja vastaavat käytännössä arviointihankkeiden hallinnoimisesta.

Vuonna 2011 Koulutuksen arviointineuvostossa saatiin päätökseen esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmajärjestelmän toimivuuden arviointi, Opiskelijahuollon toteutumisen, sen käytäntöjen ja kehittämisen arviointi toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa, Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden ja tuntijaon toimivuuden arviointi sekä Ammatillisen koulutuksen kansallisten arviointien 2006–2010 synteesi. Maksupalveluhankkeena toteutettiin yksi arviointi. Suunnitelman mukaan vuonna 2012 saadaan päätökseen viisi arviointihanketta, joista osa on aloitettu vuonna 2011.

Opetushallituksen suorittama arviointitoiminta

Opetushallituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (805/2008) 1 §:n mukaan Opetushallituksen toimialaan kuuluu oppimistulosten seuranta-arviointien toteuttaminen. Perusopetuslain 21 §:n, lukiolain 16 §:n, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 24 §:n ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:n säännösten mukaan Opetushallitus tekee kyseisissä laeissa tarkoitettujen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden sekä tutkinnon perusteiden mukaisia kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointoja opetus- ja kulttuuriministeriön laatiman arviointisuunnitelman mukaisesti. Arviointitehtävää varten Opetushallituksessa on oppimistulosten arviointiyksikkö.

Oppimistulosten arviointityön tarkoituksena on tuottaa tietoa siitä, miten hyvin opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteissa asetetut tavoitteet on saavutettu. Perusopetuksen oppimistuloksia koskeva tieto kerätään kan-

sallisesti edustavilla otoksilla oppilailta. Oppilaiden osaamista ja asenteita arvioidaan esitestatuilla tehtäväsarjoilla. Tehtäväsarjat laaditaan ryhmissä, joissa on sekä arviointimetodologian että kyseisen oppiaineen ja alan asiantuntijoita ja opettajia. Oppimistulosten arviointien yhteydessä kerätään tarpeellista taustatietoa myös opettajilta ja rehtoreilta. Arviointiraporteissa kuvataan osaamista ja asenteita siten, että tietoa voidaan käyttää opetuksen ja koulutuksen kehittämisen tarpeisiin ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisen arviointiin.

Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointi perustuu opintokokonaisuuksittain järjestettyihin ammattiosaamisen näyttöihin. Arviointijärjestelmä kattaa kaikki ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävät perustutkinnot. Arvioinnit tehdään tutkintokohtaisesti ja tieto arvioinnin perustaksi kootaan koko koulutuksen ajalta. Kaikki arvioinnin kohteena olevaa koulutusta järjestävät koulutuksen järjestäjät osallistuvat arviointiin. Määrällisten tietojen lisäksi järjestäjiltä kootaan myös laadullista aineistoa. Arviointi mahdollistaa opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjien oppimistulosten vertailun.

Arvioinneista tuotetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjille palaute. Kehitteillä olevat sähköiset järjestelmät yleissivistävää ja ammatillista koulutusta varten mahdollistavat nopean tiedonkeruun ja oppilaitoskohtaisen palautteen, jolloin oppilaitokset sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjät voivat seurata omia tuloksiaan ja hyödyntää niitä omassa itsearvioinnissaan ja kehittämistyössään.

Vuoden 2011 aikana saatiin päätökseen perusopetuksen päättövaiheen oppimistulosten arvioinnit äidinkielessä ja modersmålissa sekä kuvataiteessa, musiikissa ja käsityössä. Vuoden 2012 alussa on raportoitu perusopetuksen aihekokonaisuuksien arvioinnin tulokset sekä oppimistuloksien arvioinnit matematiikassa, biologiassa, maantieteessä, kemiassa ja fysiikassa, yhteiskuntaopissa ja historiassa. Parhaillaan ovat käynnissä perusopetuksen vieraiden kielten ja terveystiedon oppimistulosten arviointihankkeet.

Ammatillisen koulutuksen alueelta ovat vuoden 2011 aikana valmistuneet väliraportit hiusalan, maatalousalan ja sähköalan perustutkintojen tuloksista ja loppuraportti erityis-

opiskelijoiden kansallisista oppimistuloksista sosiaali- ja terveystieteiden, hotelli- ja ravintola-alan, kone- ja metallialan sekä logistiikan perustutkinnoista. Vuoden 2012 alussa ovat valmistuneet rakennusalan ja metsäalan perustutkintoja koskevat oppimistulosten arviointiraportit.

Muu arviointitoiminta

Arviointineuvostojen ja Opetushallituksen lisäksi arviointitoimintaa toteuttavat myös muut tahot. Esimerkiksi yliopistot tekevät Suomessa muuta koulutuksen arviointia ja arviointitutkimusta. Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 4 §:n mukaan Aluehallintoviraston tehtävänä on peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Aluehallintovirastot seuraavat, valvovat ja arvioivat peruspalvelujen saatavuuden lain mukaista ja yhdenvertaista toteutumista. Lisäksi muun muassa yksityiset konsultti- ja tutkimusyritykset toteuttavat erilaisia arviointitoimeksiantoja.

Suomi osallistuu myös useisiin kansainvälisiin arviointeihin. PISA-tutkimukseen Suomi on osallistunut ensimmäisestä vuoden 2000 tutkimuksesta alkaen neljä kertaa. Seuraava PISA-tutkimus toteutetaan vuonna 2012. Vuosina 2012–2013 osallistutaan myös useisiin muihin kansainvälisiin arviointeihin, kuten PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) ja TALIS (Teaching and Learning International Survey). Kansainvälisten arviointien toteuttajat valitaan kilpailuttamalla. Edellä mainittujen arviointien toteuttajaksi on valittu Jyväskylän yliopisto. PISA-tutkimuksen on aiemmin toteuttanut myös Helsingin yliopisto.

Tieteellisen tutkimustoiminnan arvioinneista vastaa Suomen Akatemia. Suomen Akatemia toteuttaa muun muassa tieteenala-arviointeja, tutkimusohjelmien vaikuttavuuden arviointeja sekä koko tutkimusjärjestelmää koskevia selvityksiä. Tutkimusrahoitus päätösten valmistelussa hyödynnetään ulkopuolisten asiantuntijoiden tekemiä arviointeja hakemuksista.

2.2 Kansainvälinen kehitys

Ruotsi

Kansainvälisessä vertailussa koulutuksen arviointitoiminta on yleensä eriytetty useiden erillisten toimijoiden alaisuuteen. Ruotsissa Opetusvirasto (Skolverket) on hallintoviranomainen, joka ohjaa, tukee ja arvioi koulujen toimintaa. Se muun muassa laatii opetussuunnitelmat ja sillä on päävastuu koulutusjärjestelmän arvioinnista. Opetusvirasto vastaa kansallisesta arviointijärjestelmästä, Ruotsin osallistumisesta kansainvälisiin vertailuihin, julkistaa koulutusindikaattoreita ja tuottaa teema-arvioiteja. Opetusvirastossa on arviointiosasto.

Koulutarkastus (Skolinspektionen) puolestaan valvoo kouluja ja päättää yksityisten koulujen luvista. Koulutarkastuksen valvontavastuu kattaa varhaiskasvatuksen, oppilashuollon, koulut ja aikuiskoulutuksen. Koulutarkastuskin laatii tilastoja ja toteuttaa analyyseja, mutta sen rooli koulutusjärjestelmän arvioinnissa on Opetusvirastoa vähäisempi.

Korkeakouluja Ruotsissa arvioi Korkeakouluvirasto (Högskoleverket). Se vastaa korkeakoulujen laadunarvioinnista ja tutkinnonanto-oikeuksien myöntämisestä korkeakouluille. Tutkinnonanto-oikeuden myöntämiseksi Korkeakouluvirasto nimittää arviointiryhmän, jonka suorittaman arvioinnin pohjalta virasto tekee päätökset tutkinnonanto-oikeuksista.

ENQA-järjestö (European Association for Quality Assurance in Higher Education) julkaisi Korkeakouluvirastoa koskevan selvityksen keväällä 2012. Selvityksen mukaan arviointijärjestelmässä on monia piirteitä, jotka ovat vastoin eurooppalaisia korkeakoulutuksen laadunvarmistuksen standardeja. Selvityksessä esitetty kritiikki kohdistui muun muassa siihen, että korkeakoulujen sisäistä laadunarviointia ei huomioida eikä laadunarvioinnissa selkeästi tähdätä kehittämiseen. Selvityksen mukaan virastoa ei myöskään voida katsoa itsenäiseksi, koska hallinto määrittelee viraston tavoitteet, menettelytavat ja menetelmät. Ruotsin hallituksen suunnitelmien mukaan korkeakouluista vastaavia virastoja oltaisiin yhdistämässä ja

tässä yhteydessä nykymuotoinen Korkeakouluvirasto oltaisiin lakkauttamassa.

Tanska

Tanskassa koulutuksen arviointitoimintaa suorittavia viranomaistahoja ovat EVA (Danmarks Evalueringsinstitut) sekä ACE Denmark (Akkrediteringsinstitutionen Denmark). EVA:n tehtävänä on koulutukseen liittyvä arviointitoiminta sekä korkeakoulutuksen akkreditointi tutkintoon johtamattoman koulutuksen ja taideyliopistojen osalta. EVA:n suorittama arviointitoiminta kattaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen, korkeakoulutuksen ja aikuiskoulutuksen. ACE puolestaan suorittaa ainoastaan korkeakoulututkintojen akkreditointeja.

EVA:n toimintaa johtaa johtaja ja opetusministeriön nimittämä johtokunta. Laitoksen itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseksi valtion virkamiehiä ei nimitetä johtokunnan jäseniksi, vaan jäsenet nimitetään tärkeimpien sidosryhmien ehdotuksesta. Johtokunta laatii johtajan esityksestä vuosisuunnitelman, jonka opetusministeriö hyväksyy.

EVA:n toimintaa tukee 36-jäseninen neuvosto, jossa sidosryhmät ovat laajasti edustettuina. Neuvosto voi tehdä ehdotuksia vuosisuunnitelman arviointikohteiksi sekä kommentoida laadittua vuosisuunnitelmaa.

Korkeakoulujen arvioinnin kansainvälinen viitekehys

Korkeakoulujen arvioinnin perustana on korkeakoulujen toiminnan laadun parantaminen ja kansainvälisen kilpailukykyyn lisääminen. Arvioinnin viitekehys on kansainvälinen. Tärkein viitekehys on eurooppalainen kehitys ja Bolognan prosessi, johon Suomi on yhtenä 47:stä sopimuksen allekirjoittaneesta maasta sitoutunut. Prosessin tavoitteena on vuodesta 1999 lähtien ollut eurooppalainen korkeakoulutusalue EHEA (European Higher Education Area), joka todettiin syntyneeksi, kun Bolognan julistuksen allekirjoittaneiden maiden opetusministerit kokoonoutuivat Budapestissä ja Wienissä maaliskuussa 2010. Prosessin alkuperäisten vuodelle 2010 asetettujen tavoitteiden saavuttamisen todet-

tiin kuitenkin edenneen eriasteisesti eri puolilla eurooppalaista korkeakoulutusalueetta. Prosessi jatkuu ja uudet tavoitteet vuodelle 2020 on asetettu. Korkeakoulutuksen laatu ja laadunvarmistus ovat edelleen Bolognan prosessin keskeisiä teemoja.

Keskeisin asiakirja korkeakoulutuksen laadunvarmistuksessa Euroopan tasolla on ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Asiakirja syntyi neljän eurooppalaisen korkeakoulutukseen liittyvän järjestön yhteistyönä. Bolognan prosessin seurantakokouksessa Bergenissä vuonna 2005 opetusministerit hyväksyivät ESG:n yhteisiksi eurooppalaisiksi standardeiksi korkeakoulutuksen laadunvarmistuksessa. ESG jakautuu kolmeen osioon, jotka kattavat korkeakoulujen sisäistä laadunvarmistusta koskevat standardit, korkeakoulujen ulkoista arviointia koskevat standardit sekä arviointitoimijoiden ulkoista arviointia koskevat standardit.

Arviointitoimijoita koskevat ESG-standardit voidaan tiivistää seuraavaan kahdeksaan kohtaan: 1. Toimijan tulee huomioida asiakirjassa kuvatut korkeakoulujen sisäisen ja ulkoisen laadunvarmistuksen standardit. 2. Toimijalla tulee olla lainsäädännön ja julkisten auktoriteettien tunnustama virallinen asema EHEA:n sisällä ja toimijan tulee noudattaa toimialueensa lainsäädäntöä. 3. Toimijan tulee tehdä ulkoista laadunvarmistustoimintaa säännöllisesti. 4. Toimijalla tulee olla riittävät henkilö- ja talousresurssit, jotta se voi toteuttaa ulkoista arviointitoimintaa tehokkaasti ja myös kehittää toimintaansa. 5. Toimijalla tulee olla työlleen selkeät ja avoimet tavoitteet, jotka on kirjattu julkisesti saatavilla olevaan dokumenttiin. 6. Toimijan tulee olla itsenäinen siten, että sillä on autonominen vastuu toiminnoistaan ja että kolmannet tahot, kuten korkeakoulut, ministeriöt tai muut sidosryhmät eivät voi vaikuttaa raporttien johtopäätöksiin tai suosituksiin. 7. Toimijan käyttämien prosessien, kriteerien ja menettelytapojen tulee olla etukäteen määriteltyjä ja julkisesti saatavissa. Prosesseihin sisältyy normaalisti arviointikohteen itsearviointi, asiantuntijoiden (mukaan lukien opiskelijoiden edustus) tekemä ulkoinen arviointi, arviointivierailu, kokonaisuudessaan julkinen raportti sekä annettuihin suosituksiin

liittyvä seurantamenettely. 8. Toimijalla tulee olla omat menettelyt vastuuvollisuutensa täyttämiseksi. Menettelyt sisältävät myös pakollisen, vähintään viiden vuoden välein suoritettavan ulkoisen arvioinnin.

Rajat ylittävä korkeakoulutuksen arviointitoiminta on yksi eurooppalaisen koulutusalueen tavoitteista. EQAR (European Quality Assurance Register) on vuonna 2008 osana Bolognan prosessia perustettu luotettavien arviointitoimijoiden rekisteri, johon arviointitoimija voi hakeutua käytyään läpi ESG-standardeihin perustuvan ulkoisen arvioinnin. Kansainvälinen asiantuntijaryhmä arvioi vuonna 2010 Korkeakoulujen arviointineuvoston toiminnan ESG:n standardeihin perustuen. Ulkoisen arvioinnin tavoitteena oli ENQA-järjestön täysjäsenyyden uusiminen sekä pääseminen EQAR-rekisteriin. Korkeakoulujen arviointineuvosto läpäisi ulkoisen arvioinnin hyväksytyksi ja molemmat tavoitteet täyttyivät.

Suurimmaksi osaksi korkeakoulujen arviointi on edelleen kansallisten arviointitoimijoiden käsissä, mutta kansainvälisten arviointitoimijoiden käyttö prosesseissa on yleistä. Korkeakoulujen laatuajurjestelmien auditointien toinen kierros suoritetaan vuosina 2012–2017. Ennakkotietojen mukaan noin 90 prosenttia suomalaisista korkeakouluista haluaa toisella auditointikierroksella Korkeakoulujen arviointineuvoston tekemän arvioinnin, ja näistä noin puolet haluaa kansainvälisen arviointiryhmän eli arviointiryhmän jäseniksi myös ulkomaisia asiantuntijoita.

Euroopan tasolla Itävalta ja Romania ovat avanneet kansallisen arviointitoiminnan kokonaisuudessaan EQAR:in toimijoille, joskin kansallinen lainsäädäntö tulee ottaa huomioon. Muutamat muut maat ratifioivat EQAR:ssa listattujen toimijoiden akkreditointipäätökset koskien muun muassa joint degree -ohjelmia.

Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen kansainvälinen viitekehys

Euroopan Parlamentin ja neuvoston suositus ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalaisesta viitekehuksesta (2009/C 155/01) luo suuntaviivoja ammatillisen koulutuksen laadunhallinnalle. Suositus

perustuu jatkuvaan laadun parantamisen periaatteeseen ja sen käyttöönottoa edistetään ammatillisen koulutuksen laadunvarmistusverkoston (European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training, EQAVET) ja kansallisten laadunvarmistuksen yhteyspisteiden avulla. Suomessa laadunvarmistuksen yhteyspisteenä toimii Opetushallitus.

Eurooppalaisen viitekehysten (Common Quality Assurance Framework, CQAF) avulla edistetään ammatillisen koulutuksen laadun kehittämistä ja koulutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteena on lisätä koulutuksen laadun läpinäkyvyyttä, jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja edistää ammatillisen koulutuksen liikkuvuutta. Viitekehys sisältää laadunvarmistuksen eri vaiheet, joita ovat suunnittelu, toteutus, arviointi ja tarkistus. Viitekehyksessä on asetettu kullekin vaiheelle yhteisiä laatuvaatimuksia ja ohjeellisia kuvauksia, joilla tuetaan viitekehysten täytäntöönpanoa jäsenmaissa ja koulutuksen järjestäjän tasolla. Lisäksi viitekehysten liitteenä on joukko indikaattoreita, joista jäsenmaat voivat valita sopivimmat tukemaan ammatillisen koulutuksen järjestelmien ja laadun jatkuvaa kehittämistä. Suositus ei ota kantaa kansalliseen arviointiin tai sen järjestämiseen jäsenmaissa. Kaikki Koulutuksen arviointineuvoston suorittamat ammatillisen koulutuksen arvioinnit ovat noudattaneet yleiseurooppalaista viitekehystä.

Eurooppalainen viitekehys ei ota kantaa laadunvarmistuksen menetelmiin, mutta se sisältää yleisiä periaatteita, laatuvaatimuksia ja mittareita laadunvarmistuksen perustaksi. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on tukea koulutuksen järjestäjien itsearviointia. Suositus on otettu huomioon Ammatillisen koulutuksen laatustrategiassa (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:9) ja Oppisopimuskoulutuksen laadun kehittämishankkeessa (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:8).

2.3 Nykytilan arviointi

Suomalainen arviointitoiminta on korkeatasoista ja tukee koulutuksen kehittämistä. Pääministeri Kataisen hallituksen hallitusoh-

jelman ja vuosille 2011–2016 laaditun koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman tavoitteet koskevat monilta osin koko koulutusjärjestelmää. Koulutusjärjestelmän kehittäminen kokonaisuutena edellyttääkin päätöksenteon tueksi koulutussektorit ja -asteet ylittävää arviointitietoa. Arviointitoimintojen hajanaisuus ei ole luonut parhaita mahdollisia edellytyksiä koulutussektorien rajat ylittävälle yhteistoiminnalle.

Kansainvälinen yhteistyö ja koulutusjärjestelmien vertailu on yhä kiinteämpi osa koulutuksen kehittämistä ja arviointia. Kansainvälisen yhteistyön entistä parempi koordinointi edistäisi koulutuksen arvioinnin henkilöstö- ja muiden resurssien tehokasta ja vaikuttavaa käyttöä.

Koulutuksen arviointijärjestelmää selvittäneen kehittämistyöryhmän muistiossa (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:27) on laajasti kuvattu koulutuksen arviointiin liittyviä kysymyksiä. Muistiossa on esitetty, että Koulutuksen arviointineuvoston ja Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristöt tulisi yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi. Työryhmä katsoi, että voimavarojen tehokkaan käytön ja arviointiasiantuntemuksen hyödyntämisen kannalta olisi ollut perusteltua sijoittaa molempien arviointineuvostojen sihteeristöt samaan paikkaan. Työryhmän esitys ei kuitenkaan edennyt.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamisen tavoitteena on koulutuksen arviointitoiminnan vahvistaminen. Tavoitteena on vahvistaa suomalaisen koulutuksen arvioinnin kansallista roolia sekä luoda entistä paremmat edellytykset kansainvälisen yhteistyön ja sen vaikuttavuuden lisäämiselle. Arviointikeskuksen perustamisella korostettaisiin ja selkeytettäisiin myös arviointitoiminnan riippumattomuus ja itsenäistä asemaa.

Arviointikeskuksen perustamisen myötä arviointia koskevat keskeiset tehtävät ja osaaminen koottaisiin selkeämmäksi, tehokkaammaksi ja vaikuttavammaksi kokonaisuudeksi. Toimintojen kokoaminen loisi esi-

merkiksi entistä paremmat mahdollisuudet arvioinnin metodiselle kehittämiselle. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa koulutusasteiden ja -sektoreiden rajat ylittävää arviointitoimintaa sekä henkilöstön osaamisen hyödyntämis- ja kehittämismahdollisuuksia. Yhdistämisellä saavutettaisiin myös aineistojen keräämiseen sekä arviointien tulosten levittämiseen ja hyödyntämiseen liittyviä synergiaetuja.

Arviointikeskuksen perustaminen ei merkitsisi muutoksia koulutuksen arviointitoiminnan lakisääteisiin tehtäviin. Arviointitoimintojen yhdistämisen yhteydessä tavoitteena olisi turvata arviointitoiminnan laajuus vähintään nykyisellä tasolla sekä huomioida nykyisten toimintojen erityispiirteet, erityisesti korkeakoulujen arviointiin liittyvät eurooppalaiset periaatteet ja linjaukset.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset

Arviointikeskuksen organisaatiomuoto

Esityksen mukaan arviointikeskus toimisi virastona opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Esityksen valmistelun aikana on selvitetty myös arviointikeskuksen toimimista julkisoikeudellisena laitoksena. Opetus- ja kulttuuriministeriön konserniohjauksesta ja -rakenteesta tehdyssä selvityksessä (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:6) todetaan, että koulutuksen arviointikeskus olisi tarkoituksenmukaisinta perustaa julkisoikeudellisena laitoksena, sillä näin korostettaisiin arviointitoiminnan riippumattomuutta ja parannettaisiin mahdollisuutta arviointitoimintaan liittyvän palvelun tarjonnan laajentamiseen.

Julkisoikeudellinen laitos on valtiosta erillinen oikeushenkilö, joka luodaan kyseisestä organisaatiosta annettavalla erityislailla. Laissa tulee säätää muun muassa julkisoikeudellisen laitoksen oikeushenkilöllisyydestä, tehtävistä, oikeuksista ja vastuusta, hallinnon järjestämisestä sekä toiminnan rahoituksesta. Esimerkkejä julkisoikeudellisista laitoksista ovat julkisoikeudelliset yliopistot, Kansaneläkelaitos ja Suomen Pankki. Julkisoikeudellisina laitoksina toimivat valtionhallinnon toimielimet ovatkin yleensä melko suuria organisaatioita. Henkilöstömäärältään

pienemmät valtionhallinnon asiantuntijaorganisaatiot, kuten useimmat tutkimus- ja kehittämislaitokset toimivat pääsääntöisesti virastomuodossa.

Virastomuotoiseen organisaatioon verrattuna julkisoikeudellisella laitoksella voidaan katsoa olevan jonkin verran enemmän itsenäistä päätösvaltaa erityisesti taloudellisissa kysymyksissä. Muu itsenäisyys ja riippumattomuus turvataan molemmissa organisaatiomuodoissa organisaation hallintorakennetta sekä hallintoelinten nimittämistä ja päätösvaltaa koskevan sääntelyn kautta.

Arviointikeskuksen toiminnan arvioidaan muodostuvan suurelta osin lakisääteisten arviointitehtävien suorittamisesta, vaikka ulkopuolisiin toimeksiantoihin perustuvan arviointitoiminnan osuuden voidaan arvioida jonkin verran kasvavan arviointitoiminnan kansainvälistymisen myötä. Molemmissa organisaatiomuodoissa arviointikeskuksen toiminta olisi suurelta osin valtion rahoittamaa, joko virastolle myönnettävän määrärahan taikka julkisoikeudelliselle laitokselle myönnettävän valtionavustuksen tai muun säädetyn rahoitusmallin mukaisesti. Molemmissa organisaatiomuodoissa arviointikeskuksella voisi kuitenkin olla maksullista palvelutoimintaa ja keskus voisi lisäksi ottaa vastaan arviointitoimeksiantoja ja hankkia näin ulkopuolista rahoitusta.

Eröt taloudellisessa päätösvallassa ilmenisivät lähinnä julkisoikeudellisen laitoksen itsenäisen omistusoikeuden ja taloudellisen vastuun kautta. Julkisoikeudellisena laitoksena arviointikeskus voisi kerätä omaa pääomaa, jonka säilymisestä se vastaisi toimintansa tehokkuuden kautta. Jos vain murto-osa arviointikeskuksen rahoituksesta olisi valtion ulkopuolista rahoitusta eikä arviointikeskuksella olisi mahdollisuutta kerätä merkittäviä omia pääomia, ero virastomuotoisen organisaation ja julkisoikeudellisen laitoksen välisen taloudellisen itsenäisyyden suhteen ei kuitenkaan olisi käytännössä merkittävä.

Viraston palveluksessa olevasta henkilöstöstä suurin osa työskentelee virkasuhteessa ja lisäksi virastomuotoinen organisaatio voi ulkoisen rahoituksen turvin palkata myös työsopimussuhteista henkilöstöä. Viraston henkilöstö kuuluu valtion virka- ja työehtosopimuksen piiriin. Julkisoikeudellisen lai-

toksen henkilöstön palvelussuhteen muoto on työsuhde.

Virkasuhdetta ja työsuhdetta koskeva lainsäädäntö on hyvin pitkälti samansisältöistä, muun muassa irtisanomisperusteet ovat lähes samanlaiset. Julkisoikeudellisena laitoksena toimiminen kasvattaisi kuitenkin jonkin verran organisaation työnantajavelvoitteita. Julkisoikeudellisena laitoksena arviointikeskuksen tulisi muun muassa neuvotella oma erillinen työehtosopimus tai liittyä jonkin muun alan työehtosopimukseen sekä vastata työntekijöidensä eläkevakuuttamisesta ja työttömyysvakuutusmaksuista. Työntekijöiden asemaan organisaatiomuodolla ei olisi muuten merkittävää vaikutusta.

Virastolla ei ole omaa oikeushenkilöllisyyttä, vaan se on osa valtio-oikeushenkilöä ja kuuluu valtion talousarvion piiriin. Julkisoikeudellisena laitoksena toimiminen asettaa organisaatiolle useita sellaisia velvoitteita, jotka virastomuotoisessa organisaatiossa järjestetään valtio-organisaation kautta. Julkisoikeudellisen laitoksen hallinnossa tulee esimerkiksi ottaa huomioon kirjanpitolain ja tilintarkastuslain säännökset, omaisuus- ja vastuuvakuutukset, henkilöstön työehtosopimus- ja eläkejärjestelyt sekä toimitilatarvaisut. Julkisoikeudellisena laitoksena toimiminen merkitsisikin virastomuotoa laajempaa hallinto- ja tukipalveluihin liittyvää resurssintarvetta.

Virastomuodossa toimivan arviointikeskuksen itsenäisyys ja riippumattomuus pystytään turvaamaan keskuksen johtamista, hallintorakennetta ja päätöksentekoa koskevan sääntelyn kautta. Julkisoikeudellisena laitoksena toimiminen antaisi arviointikeskukselle jonkin verran enemmän itsenäistä taloudellista päätösvaltaa, mutta ulkopuolisten arviointitoimeksiantojen vastaanottaminen ja palvelutarjonnan laajentaminen on mahdollista myös virastomuodossa. Erityisesti henkilöstöressurssien tehokas käyttö ja mahdollisuus keskittyä arviointikeskuksen ydintoimintoihin puoltavat virastomuodossa toimimista, koska tällöin keskuksen resurssit voidaan suunnata nimenomaan arviointitoimintaan.

Arviointikeskuksen hallintomalli

Virastojen ja laitosten hallintomallit voidaan jakaa pääjohtajamalleihin ja hallitusmalleihin. Pääjohtajamallissa viraston johtotehtävä ja päätöksentekovalta on johtajalla, jonka strategisena tukena toimii johtokunta. Käytännössä pääjohtajamallissa toimivien virastojen ja laitosten päätöksentekovaltaa on kuitenkin usein eri tavoin jaettu johtajan ja johtokunnan kesken. Hallitusmallissa johtotehtävä puolestaan on säädetty hallitukselle, jonka asema ja tehtävät muistuttavat osakeyhtiön tai valtion liikelaitoksen hallituksen tehtäviä.

Arviointikeskuksen hallinnon järjestämisessä on kiinnitettävä huomiota itsenäisyyden ja riippumattomuuden varmistamiseen siten, ettei luottamus arviointitoimintaan voi vaarantua hallinnollisten järjestelyjen vuoksi. Arviointikeskuksen hallintomallissa itsenäisyys ja riippumattomuus tulee varmistaa erityisesti arviointisuunnitelman laadinnassa ja arviointeihin liittyvän päätösvallan sääntelyssä. Hallintomallin tulee olla myös siten toimintakykyinen ja tehokas, että hallinnon moniportaisuus ja hallinnolliset kustannukset ovat oikeassa suhteessa hallinnolta edellytettäviin vaatimuksiin.

Arviointikeskuksen hallintomalliksi ehdotetaan mallia, jossa päätöksentekovalta olisi jaettu johtajan ja strategisesta suunnittelusta vastaavan johtokuntatyypisen toimielimen kesken. Johtokuntatyypisenä toimielimenä toimisi arviointiosaamista edustavista jäsenistä koostuva arviointineuvosto. Johtajalla olisi ratkaisuvallasta operatiiviseen johtamiseen liittyvässä päätöksenteossa.

Arviointineuvosto päättäisi arviointikeskuksen strategisista toimintalinjoista ja olisi keskeisessä asemassa arviointisuunnitelman laadinnassa. Myös yksittäisten arviointien organisointia ja auditointien läpäisyä koskeva päätöksentekovalta olisi arviointineuvostolla.

Esityksen valmistelun yhteydessä on käsitelty myös muita vaihtoehtoisia hallintomalleja. Vaihtoehtona voisi olla hallintomalli, jossa strateginen suunnittelu ja toisaalta arviointeihin liittyvä päätöksenteko olisi eriytetty erillisille toimielimille. Tässä mallissa johtajan strategisena tukena toimisi erillinen johtokunta ja arviointeihin liittyvä päätöksente-

kovalta olisi arviointineuvostolla tai -neuvostoilla. Tällöin sekä johtokunnan että arviointineuvoston kokoonpanossa voitaisiin painottaa juuri kyseisen tehtävän edellyttämää asiantuntemusta. Keskuksen kokoon nähden erillisten hallintotoimielinten lukumäärä olisi kuitenkin suuri. Samat tavoitteet voidaan saavuttaa myös ehdotuksen mukaisessa kevyemmässä hallintomallissa, jossa arviointineuvoston toimivalta käsittää sekä strategisen suunnittelun että arviointeihin liittyvän päätöksenteon.

Toisessa vaihtoehdoissa mallissa johtajan strategisena tukena toimisi ainoastaan organisaation sisäinen johtoryhmä ja arviointineuvosto puolestaan vastaisi ainoastaan arviointeihin liittyvästä päätöksenteosta. Malli keventäisi arviointikeskuksen hallintoa edellisessä kappaleessa kuvattuun malliin verrattuna, mutta tarkoittaisi merkittävää strategisen päätöksentekovallan keskittämistä arviointikeskukselle. Mallin ei voidakaan kaikilta osin katsoa turvaavan arviointitoiminnan riippumattomuutta ja avoimuutta.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 11 §:n mukaan ministeriön tulee vahvistaa tärkeimmät tavoitteet merkittävimpien virastojen ja laitosten toiminnalliselle tuloksellisuudelle. Arviointikeskuksen riippumattoman aseman korostamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön ja arviointikeskuksen välillä ei kuitenkaan otettaisi käyttöön talousarvioasetuksessa tarkoitettua tulossopimusmenettelyä. Opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaisi ja seuraisi arviointitoiminnan tuloksellisuutta arviointisuunnitelman kautta.

Arviointineuvoston kokoonpano

Arviointineuvoston asettamismenettely, kokoonpano ja suhde opetus- ja kulttuuriministeriöön ovat arviointitoiminnan riippumattomuuden kannalta keskeisiä seikkoja. Esityksen valmistelun yhteydessä on käsitelty neuvostojen lukumäärään ja jäsenistöön liittyviä kysymyksiä.

Arviointitoiminnan riippumattomuuden korostamiseksi ja valtioneuvoston ohjesäännössä esitetyt periaatteet huomioiden ehdotetaan, että valtioneuvosto asettaisi arviointikeskuksen yhteydessä toimivan arviointineuvoston. Nykyisin opetus- ja kulttuuriministeriö aset-

taa Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston.

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 6 §:n 2 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee keskushallinnon virastojen ja laitosten johtokuntien jäsenten määräämisen, jos se on laissa tai asetuksessa säädetty valtioneuvoston tehtäväksi. Toimivalta on kuitenkin ministeriöllä, jos se on säädöksissä nimenomaisesti annettu ministeriölle. Ohjesäännön perustelujen mukaan tutkimuslaitosten sekä teknisluonteisten virastojen johtokuntien nimeäminen on säädetty pääsääntöisesti ministeriöiden toimivaltaan. Vastaavasti 6 §:n 3 kohdan mukaan yleisistunto ratkaisee myös jäsenten ja asiantuntijoiden määräämisen lautakuntiin, neuvostoihin ja muihin niihin verrattaviin toimielimiin, joilla on muita kuin valmistelutehtäviä.

Yhden arviointineuvoston sijasta arviointineuvostoja voisi olla nykytilaa vastaavasti kaksi. Vaihtoehtoisesti eri koulutusmuotoja koskevan erityisasiantuntemuksen lisäämiseksi neuvostoja voisi olla kahden sijasta myös kolme, jolloin nykymuotoinen Koulutuksen arviointineuvosto voitaisiin jakaa yleissivistävän koulutuksen arviointineuvostoksi ja ammatillisen koulutuksen arviointineuvostoksi. Arviointikeskuksen perustamisen tavoitteena on kuitenkin arviointitoimintojen yhdistäminen ja synergiaetujen saavuttaminen, mikä toteutuisi parhaiten ehdotuksen mukaisessa yhden arviointineuvoston mallissa.

Yhden arviointineuvoston malliin siirryttäessä on kiinnitettävä huomiota neuvoston jäsenten lukumäärään. Neuvoston suuri jäsenmäärä saattaa heikentää neuvoston toimintakykyä ja toiminnan tehokkuutta, mutta toisaalta neuvoston kokoonpanossa tulee varmistaa riittävä asiantuntemus eri koulutusmuodoista ja arviointitoiminnasta. Nykyisin Korkeakoulujen arviointineuvostossa on 12 jäsentä ja Koulutuksen arviointineuvostossa 14 jäsentä. Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan arviointineuvostossa olisi 11 jäsentä eli esityksen mukainen arviointineuvoston kokoonpano olisi huomattavasti nykyisten arviointineuvostojen yhteenlasketua jäsenmäärää pienempi. Arviointineuvoston jäsenet edustaisivat eri koulutussektoreita, opettajankoulutusta, tutkimusta, työelä-

mää ja opiskelijoita. Arviointineuvoston kokoonpanoa on tavoitteena muuttaa siten, että kokoonpanossa painotetaan koulutuksen arvioinnin asiantuntemusta. Sidosryhmien edustus ja vaikutusmahdollisuudet turvattaisiin kuitenkin jatkossakin arviointiasioiden neuvottelukunnan kautta.

Korkeakoulujen laatujärjestelmien auditoinnit ja muut korkeakouluihin kohdistuvat arvioinnit muodostaisivat merkittävän osan arviointikeskuksen tehtävistä. Kansainvälinen kehitys sekä eurooppalaiset laadunvarmistuksen periaatteet asettavat erityisiä vaatimuksia korkeakoulujen arviointitoiminnan järjestämiselle. Eurooppalaiset laadunvarmistuksen periaatteet edellyttävät muun muassa korkeakoulujen edustajien, opiskelijoiden ja keskeisten sidosryhmien kuten työelämän edustajien osallistumista arviointien suunnittelua, menetelmiä ja lopputuloksia koskevaan päätöksentekoon. Eurooppalaisten periaatteiden toteutuminen ja riittävä korkeakoulutuksen arviointia koskeva asiantuntemus ehdotetaan varmistettavaksi asettamalla arviointineuvoston yhteyteen erillinen korkeakoulujen arviointijaosto. Korkeakoulujen arviointijaostolla olisi päätösvalta arvioinneissa, jotka koskevat yksinomaan korkeakouluja. Korkeakoulujen auditoinnit olisi tarkoituksenmukaista käsitellä arviointineuvostoa suppeammassa jaostossa myös siksi, että niiden käsittely edellyttää melko tiivistä kokoustah-
tia.

Arviointisuunnitelma

Arviointitoiminnan tehokkuuden ja vaikutavuuden kannalta on tärkeää, että toimintaa voidaan suunnitella riittävän pitkällä aikajän-
teellä. Arviointitoiminnan tärkein strateginen ohjausväline on arviointisuunnitelma, joka sisältää arviointikohteet ja arviointien aikataulut. Nykyisin opetus- ja kulttuuriministeriö laatii arviointisuunnitelman koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista.

Arviointikeskuksen itsenäisyyden ja riippumattomuuden korostamiseksi arviointisuunnitelman laadintamenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että arviointisuunnitelman valmistelu olisi arviointineuvoston tehtävänä. Valmistelun yhteydessä olisi tärkeää kuulla keskeisiä sidosryhmiä sekä myös ope-

tus- ja kulttuuriministeriötä, jotta jo suunnitelman valmisteluvaiheessa voidaan ottaa huomioon eri tahojen arviointitarpeet. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa koulutuspolitiikan suunnittelusta ja toimeenpanosta sekä lainsäädännön valmistelusta. On perusteltua, että ministeriö vahvistaa myös arviointisuunnitelman, koska määriteltyjen arviointikoh-
teiden kautta tuotetaan tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa varten.

Nykyisin arviointisuunnitelman avulla muun muassa koordinoidaan yhteen kansallisia ja kansainvälisiä arviointeja sekä aluehallintovirastojen toteuttamia peruspalvelujen arviointeja. Arviointikeskuksen perustamisen jälkeen arviointisuunnitelmassa määriteltäisiin vain arviointikeskuksen toteuttamat arvioinnit eli arviointisuunnitelma muuttuisi luonteeltaan arviointikeskuksen toimintasuunnitelmaksi. Arviointisuunnitelman vahvistamisen yhteydessä ministeriön tulisi kuitenkin päällekkäisyyksien välttämiseksi ottaa huomioon esimerkiksi myös osallistumis-
päätökset kansainvälisiin arviointeihin ja muihin arviointeihin.

Arviointikeskuksen tehtävät ja toiminta

Arviointikeskuksen tehtävät muodostuisivat Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston nykyisistä tehtävistä sekä Opetushallituksen arviointiyksikön oppimistulosten arviointitehtävistä, eikä keskuksen perustaminen merkitsisi arviointitoiminnan tehtäväkentän merkittävää laajentumista tai muuttumista. Arviointikeskuksen tehtävänä olisi toimia koulutuksen ulkopuolista arviointia suorittavana riippumattomana asiantuntijaorganisaationa, joka tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen kehittämistä varten.

Arviointikeskuksen suorittama arviointitoiminta kattaisi nykytilaa vastaavasti esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen sekä korkeakoulutuksen ulkopuolisen arvioinnin. Arviointitoiminta kattaisi muun muassa oppimistulosten arvioinnit, koulutukseen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaan liittyvät teema- ja tila-arvioinnit sekä laatujär-

jestelmien auditoinnit. Opetus- ja kulttuuriministeriö voisi kuitenkin nykytilaa vastaavasti antaa yksittäisen arvioinnin myös muun tahon tehtäväksi. Osa arvioinneista toteutettaisiin maksuttomana viranomaistoimintana ja lisäksi keskuksella olisi nykyiseen tapaan maksupalvelutoimintaa. Maksullisena palvelutoimintana toteutettaisiin auditointien lisäksi kotimaisilta ja ulkomaisilta toimijoilta saatuja arviointitoimeksiantoja, kuten yksittäisten oppilaitosten tilaamia arviointeja sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ulkopuolisten korkeakoulujen arviointeja.

Lukuun ottamatta oppimistulosten arviointia varsinaisen arviointityö suoritettaisiin jatkossakin pääasiassa arviointiryhmissä, joiden toimintaan arviointikeskuksen virkamiehet osallistuisivat sihteerinä ja raportoina. Oppimistulosten arviointia varten tarvittaisiin jatkossakin aine- ja alakohtaisia asiantuntijoita, jotka vastaavat hankkeiden toteutuksesta ja raportoinnista. Arviointikeskuksen sisäisestä työnjaosta ja hallinnon järjestämisestä määrättäisiin työjärjestyksellä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen toteutettaisiin nykyisten arviointitoimintaan varattujen määrärahojen ja valtion vuosien 2013–2016 määrärahakehyspäätöksen puitteissa. Arviointikeskuksen perustaminen ja sen edellyttämät järjestelyt tulisi ottaa huomioon vuoden 2014 talousarvioesityksessä.

Vuoden 2014 talousarvion yhteydessä momentilta 29.01.04 Koulutuksen ja korkeakoulujen arviointi sekä opiskelijoiden oikeusturvautakunta siirrettäisiin Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenoihin Koulutuksen arviointitoiminnan ja Korkeakoulujen arviointineuvoston osuus määrärahasta. Vuoden 2012 määrärahasossa edellä mainitulta momentilta siirrettävä summa olisi 2 489 000 euroa. Lisäksi momentilta 29.01.02 Opetushallituksen toimintameno siirrettäisiin Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenoihin siirtyvän arviointitoiminnan osuus toimintamenoista. Siir-

rettävän määrärahan suuruus täsmentyy myöhemmin.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen on osa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rakenteellisen kehittämisen uudistusta. Rakenteellisen kehittämisen kautta toteutetaan yhteensä 15 miljoonan euron menosäästöt. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamisen mahdollista osuutta menosäästöistä ei ole vielä tarkemmin määritelty. Mahdollinen osuus menosäästöistä otetaan huomioon määrärahasiirroissa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamisella olisi välittömiä vaikutuksia nykyisten arviointitoiminnasta vastaavien viranomaistahojen eli opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen sekä Jyväskylän yliopiston toimintaan. Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristö on virkasuhteessa opetus- ja kulttuuriministeriöön ja toimii ministeriön tiloissa käyttäen ministeriön yhteisiä hallinto- ja tukipalveluja. Sihteeristö on kuitenkin toiminut itsenäisenä toimintayksikkönä vastaten ainoastaan korkeakoulujen arviointiin liittyvistä tehtävistä, joten virkojen siirtämistä lukuun ottamatta muutos ei vaikuttaisi merkittävästi opetus- ja kulttuuriministeriön toimintaan.

Opetushallituksen alainen oppimistulosten arviointitoiminta ja näin ollen suurin osa Opetushallituksen nykyisen arviointiyksikön viroista siirrettäisiin arviointikeskukseen. Opetushallituksessa tämä merkitsisi asiantuntijahenkilöstön määrän, hallintokulujen, tietohallintotarpeiden ja toimitilatarpeen vähennystä.

Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristö on toiminut Jyväskylän yliopiston erillisenä laitoksena. Arviointikeskuksen perustaminen merkitsisi toimintayksikön lopettamista. Sihteeristö on kuitenkin toiminut opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa solmitun sopimuksen ja sen perusteella määräytyvän rahoituksen puitteissa, joten tehtävien siirtymisellä arviointikeskukseen ei olisi merkittäviä vaikutuksia Jyväskylän yliopiston toimintaan.

Arviointikeskus olisi uusi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva virasto, mistä aiheutuisi uusia tehtäviä ministeriölle. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kuitenkin jo aiemmin esimerkiksi vastannut arviointineuvostojen asettamisesta ja arviointisuunnitelman laadinnasta, joten muutos ei merkittävästi lisää ministeriössä tehtävän hallinnollisen työn määrää. Ehdotuksen mukaan päävastuu arviointisuunnitelman laadinnasta siirtyisi ministeriöltä arviointineuvostolle. Lisäksi muun muassa henkilöstö- ja muut hallintoasiat siirtyisivät arviointikeskuksen tehtäväksi. Arviointikeskuksen perustaminen näin ollen osaltaan myös vähentäisi arviointitoimintaan liittyviä tehtäviä ministeriössä.

Esityksen valmistelun yhteydessä on tullut esille, että arviointikeskuksen olisi tarkoituksen mukaista toimia jonkin toisen viranomaisen yhteydessä, jolloin voitaisiin saavuttaa säästöjä erilaisten hallinto- ja tukipalvelujen järjestämisessä. Arviointikeskuksen sijaintipaikasta riippuen tämä asia tulee vaikuttamaan mahdollisen yhteistyöviranomaisen toimintaan.

4.3 Vaikutukset henkilöstöön

Arviointitoimintaa suorittavasta henkilöstöstä Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristö on virkasuhteessa opetus- ja kulttuuriministeriöön, Opetushallituksen arviointiyksikön henkilöstö virkasuhteessa Opetushallitukseen sekä Koulutuksen arviointineuvoston henkilöstö työsuhteessa Jyväskylän yliopistoon. Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristössä työskentelee tällä hetkellä 11 henkilöä, joista 10 vakinaisessa virkasuhteessa ja yksi määräaikaisessa virkasuhteessa. Opetushallituksen arviointiyksikössä on 20 virkaa, joista 14 vakinaista ja kuusi määräaikaista. Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristössä työskentelee yhdeksän henkilöä, joista seitsemän vakituksessa työsuhteessa ja kaksi määräaikaisessa työsuhteessa.

Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristö ja Opetushallituksen arviointiyksikön henkilöstö

Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristön sekä Opetushallituksen alaisen arviointitoimintaa suorittavan henkilöstön palvelusuhteiden jatkuvuus turvattaisiin siirtämällä vastaavat virat ja tehtävät Kansalliseen koulutuksen arviointikeskukseen 1.1.2014 lukien. Virkojen siirtämisessä noudatettaisiin valtion virkamieslakia (750/1994) ja muita valtion henkilöstöä koskevia määräyksiä ja ohjeita.

Valtion virkamieslain 5 a §:n mukaan valtionhallinnon toimintojen uudelleen järjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon kuin tehtävät siirtyvät. Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty virkamies siirtyy viraston palvelukseen määräaikaisen virkasuhteensa keston ajaksi. Virka voidaan siirtää ilman virkamiehen suostumusta, jos virka siirretään virkamiehen työssäkäyntialueella tai työssäkäyntialueelle. Työttömyysturvalain (1290/2002) työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta.

Jos virka siirretään muualle kuin virkamiehen työssäkäyntialueelle, tarvitaan siirtoon virkamiehen suostumus. Virkamiehen mahdollinen kieltäytyminen ei kuitenkaan vaikuta tehtävien siirtoon uuteen sijaintipaikkaan. Virkamieslain 27 §:n 3 momentin mukaan virkamies voidaan irtisanoa kyseisen pykälän säännösten mukaisesti, jos virastoon perustettu virka sijoitetaan toiselle paikkakunnalle eikä virkamies perustellusta syystä siirry työskentelemään tällä paikkakunnalla.

Kaikki Korkeakoulujen arviointineuvoston virat siirrettäisiin perustettavaan arviointikeskukseen. Opetushallituksen arviointiyksiköstä siirrettävien virkojen määrä täsmentyy myöhemmin. Lähtökohtana on, että Opetushallituksesta siirtyvien virkojen määrä vastaisi siirrettävään arviointitoimintaan käytettäviä henkilötyövuosia ja arviointikeskukseen siirrettäisiin näitä vastaavasti sellaiset virat, joiden pääasiallinen toimenkuva muodostuu siirrettävistä tehtävistä. Arviointiyksikön henkilöstö, jonka virkaa ei siirrettäisi arviointi-

tikeskukseen, jatkaisi Opetushallituksen palveluksessa.

Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristö

Koulutuksen arviointineuvostosta annetun asetuksen 12 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut arviointineuvoston sihteeristöstä Jyväskylän yliopiston kanssa. Voimassa oleva sopimus on allekirjoitettu 17.12.2009. Sopimuksen mukaan Jyväskylän yliopisto vastaa sihteeristön edellyttämien palvelujen tuottamisesta ja arviointitoiminnasta aiheutuvista kustannuksista sopimuksen puitteissa myönnettävän avustuksen rajoissa. Jyväskylän yliopistolla on työnantajavastuu sihteeristöstä. Sopimus on voimassa toistaiseksi ja sopimuksen irtisanominen tulee tehdä kirjallisesti vähintään vuotta ennen sopimuksen päättymistä.

Arviointikeskuksen perustamisen yhteydessä sopimus Jyväskylän yliopiston kanssa irtisanottaisiin 1.1.2014 lukien. Koulutuksen arviointineuvoston arviointitoiminnot siirtyisivät 1.1.2014 lukien perustettavalle arviointikeskukselle ja arviointikeskukseen perustettaisiin näiden tehtävien hoitamista varten tarpeellinen määrä virkoja arviointikeskukselle varattujen määrärahojen puitteissa. Jyväskylän yliopiston henkilöstön työsuhteet eivät sellaisenaan siirtyisi perustettavaan arviointikeskukseen, vaan henkilöstön tulisi hakea arviointikeskukseen perustettavia virkoja.

Arviointikeskuksen perustaminen on tarkoitus toteuttaa kustannusneutraalisti ja arviointitoiminnan tehtävät on tarkoitus säilyttää entisen laajuisina. Valmistelun tässä vaiheessa lähdetään siitä, että arviointikeskukseen voitaisiin perustaa uusia virkoja Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristön henkilöstön määrää vastaava määrä. Palvelussuhteiden ja arviointitoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi uudet perustettavat virat julistettaisiin haettavaksi hyvissä ajoin ennen keskuksen toiminnan aloittamista.

Arviointikeskuksen perustaminen ei merkitsisi Jyväskylän yliopistoon työsuhteessa olevien henkilöiden työsuhteiden päättymistä Jyväskylän yliopistoon. Jyväskylän yliopisto työnantajana voisi päättää työsuhteen työsopimuslain (55/2011) säännöksiä noudattaen.

Perustettavat uudet virat ja virkoja koskevat järjestelyt

Arviointikeskukseen perustettaisiin uutena virkana johtajan virka, joka olisi valtion virkamieslain 5 c §:n mukaisesti täytettävä julkista ilmoittautumismenettelyä noudattaen. Johtajan virka julistettaisiin haettavaksi ja täytettäisiin hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa siten, että valittu henkilö voisi aloittaa virassaan heti vuoden 2014 alussa. Johtajan virka perustettaisiin arviointikeskukselle siirrettävien määrärahojen puitteissa.

Myös muita arviointikeskukseen perustettavia virkoja olisi tarkoituksenmukaista julistaa haettavaksi ja täyttää 1.1.2014 lukien jo ennen keskuksen toiminnan aloittamista. Näin voitaisiin esimerkiksi varmistaa Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristöstä arviointikeskukseen siirtyvien tehtävien ja henkilöiden palvelussuhteiden välitön jatkuminen.

1.1.2014 lukien arviointikeskus päättäisi virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja viran muuttamisesta palkkaukseen varattujen määrärahojen puitteissa valtion virkamieslakia ja muita säännöksiä noudattaen.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Arviointikeskus tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja kehittämistä varten. Koulutusta koskevalla arviointitiedolla on tärkeä yhteiskunnallinen rooli koulutuksen kehittämisessä, oppimisen tukemisessa ja koulutuksen laadun varmistamisessa. Arviointitoimintojen yhdistäminen parantaisi mahdollisuuksia hyödyntää arviointitoiminnassa saatavia tuloksia koulutuksen kehittämiseksi paikallisessa, alueellisessa ja valtakunnallisessa kehittämistyössä ja päätöksenteossa.

Arviointikeskuksen sijoittamispaikasta tullaan tekemään valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain (362/2002) ja valtioneuvoston asetuksen (567/2002) mukainen sijoittamisselvitys. Sijoittamisselvitystä tekemään asetetaan selvitysmies ja selvityksen on tarkoitus valmistua vuoden 2012 aikana. Sijoittamisselvityksessä arvioidaan arviointikeskuksen perustamisen toiminnalliset, taloudelliset,

alueelliset ja henkilöstöön liittyvät vaikutukset.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja –aineisto

Opetusministeri asetti 1.12.2011 työryhmän selvittämään Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista. Työryhmän tuli laatia esitys tarvittaviksi säädöksiksi sekä taloudellisista ja muista vaikutuksista 30.4.2012 mennessä. Työryhmän määräaika pidennettiin 15.6.2012 asti. Työryhmän tuli toimeksiannon mukaan tehdä esitys ainakin arviointikeskuksen organisaatorakenteesta, arviointikeskuksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisestä suhteesta, henkilöstön asemasta sekä keskuksen sijainnista huomioiden valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain ja valtioneuvoston asetuksen mukaiset säännökset. Työryhmän työskentelyn aikana selvisi, että sijoittamisselvityksen tekeminen ei ollut mahdollista työryhmälle asetetun määräajan puitteissa ja sijoittamisselvityksen tekeminen päätettiin antaa selvitysmiehen tehtäväksi.

Työryhmän työskentelyn aikana järjestettiin 2.4.2012 henkilöstön kuulemistilaisuus sekä 16.4.2012 sidosryhmien kuulemistilaisuus. Kuulemistilaisuuksissa käytetyissä puheenvuoroissa ja kirjallisissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota muun muassa arviointikeskuksen riippumattomuuden turvaamiseen, keskuksen organisaatiomuotoon, keskuksen hallintorakenteeseen sekä henkilöstön aseman turvaamiseen ja keskuksen sijaintipaikkaan.

Kuulemistilaisuuksissa saadun palautteen perusteella työryhmän esitystä muutettiin vähentämällä arviointineuvostojen lukumäärä kolmesta yhteen sekä tarkentamalla johtajan ja johtokuntatyypin toimielimen välistä toimivaltaa. Tehdyt muutokset korostavat arviointitoiminnan riippumattomuutta ja uuden keskuksen perustamisella saavutettavia synergiaetuja. Kuulemistilaisuuksissa esitetyissä eräissä puheenvuoroissa kannatettiin keskuksen organisaatiomuodoksi julkisoikeudellista laitosta, mutta hallituksen esityksen jaksossa 3.2. esitetyin perusteluin työryhmä ei tältä osin muuttanut alkuperäistä esitystään.

Työryhmä luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun esityksensä opetusministerille 20.6.2012. Työryhmän esityksestä pyydettiin lausunnot...

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

6 Riippuvuus muista esityksistä

Lasten päivähoido siirtyy vuoden 2013 alusta lukien sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Hallitus tulee antamaan esityksen uudeksi varhaiskasvatuslaiksi vuoden 2014 aikana. Arviointikeskuksen toimiala kattaisi jatkossa myös varhaiskasvatuksen arvioinnin. Varhaiskasvatuksen arviointitehtävän aiheuttamat muutokset Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annettuun lakiin tultaisiin ottamaan huomioon varhaiskasvatuslain valmistelun yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta

1 §. Toimiala. Pykälässä säädettäisiin Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimialasta. Pykälän 1 momentin mukaan arviointikeskus toimisi koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin riippumattomana asiantuntijaorganisaationa, joka tuottaisi tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen kehittämistä varten. Riippumattomuudella tarkoitettaisiin arviointien menetelmien, organisoimien, tulosten, johtopäätösten ja suositusten vapautta esimerkiksi oppilaitosten, ministeriön ja muiden asianosaisten vaikutuksesta. Arviointikeskuksen toimiala kattaisi nykyisin Korkeakoulujen arviointineuvoston, Koulutuksen arviointineuvoston ja Opetushallituksen arviointiyksikön suorittaman koulutuksen ulkoisen arviointitoiminnan toimialan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin arviointikeskuksen organisatorisesta asemasta. Arviointikeskus olisi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva virasto. Arviointitoiminta ei kuitenkaan rajautuisi vain opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla järjestettävään koulutukseen. Nykyiseen tapaan hallinnonalojen välisen yhteistyön kautta voitaisiin arvioida myös esimerkiksi työvoimapolitiittisena koulutuksena järjestettävää koulutusta sekä maksupalvelutoimintana muiden ministeriöiden alaista koulutusta.

2 §. Tehtävät. Pykälässä säädettäisiin arviointikeskuksen tehtävistä. Tehtävät muodostuisivat pääosin nykyisten arviointia suorittavien tahojen tehtävistä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan arviointikeskuksen tehtävänä olisi toteuttaa koulutukseen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaan liittyviä arviointeja. Tehtävä vastaisi nykyisin Korkeakoulutuksen arviointineuvostosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja Koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyjä tehtäviä. Säännös kattaisi erityyppiset arvioinnit,

kuten teema- ja tila-arvioinnit ja laatujärjestelmiin liittyvät auditoinnit. Säännöksessä ei Korkeakoulujen arviointineuvostosta annetun valtioneuvoston asetuksen tavoin erikseen mainittaisi korkeakoulujen laatujärjestelmiin liittyviä arviointeja, koska koulutuksen ja korkeakoulujen toiminnan arvioinnin katsottaisiin sisältävän myös korkeakoulujen laatujärjestelmiin liittyvät arvioinnit.

Momentin 2 kohdan mukaan arviointikeskuksen tehtävänä olisi tehdä oppimistulosten arviointeja eli perusopetuslain 14 §:ssä ja lukiolain 10 §:ssä tarkoitettujen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia kansallisia arviointeja sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia arviointeja. Edellä mainitut tehtävät vastaisivat sisällöltään nykyisin perusopetuslain 21 §:ssä, lukiolain 16 §:ssä, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 24 §:ssä ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:ssä Opetushallitukselle säädettyjä arviointitehtäviä. Taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin ei ole aiemmin sisällytynyt vastaavaa nimenomaista säännöstä.

Momentin 3 kohdan mukaan arviointikeskuksen tehtävänä olisi tukea opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä sekä korkeakouluja arviointia ja laadunhallintaa koskevissa asioissa. Tehtävä vastaisi nykyisin Korkeakoulutuksen arviointineuvostosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa sekä Koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyjä tehtäviä. Säännöksessä ei kuitenkaan voimassa olevan sääntelyn tavoin nimenomaisesti mainittaisi arviointikeskuksen tehtävänä olevan avustaa opetus- ja kulttuuriministeriötä koulutuksen arviointia koskevissa asioissa, koska ehdotetun 1 §:n mukainen arviointikeskuksen toi-

mialaa koskeva sääntely kattaisi jo tämän tehtävän.

Koulutuksen arvioinnista annetussa valtioneuvoston asetuksessa ei säädetä laadun varmistamiseen liittyvistä arvioinneista eikä muissa koulutuslaeissa ole yliopistolain ja ammattikorkeakoululain tavoin säädetty velvollisuudesta säännöllisesti osallistua laatu-järjestelmien arviointiin. Arviointikeskuksen yleisenä tehtävänä olisi kuitenkin laadunhallinnan tukeminen kaikilla koulutussektoreilla. Momentin 3 kohdassa laadunhallinnalla tarkoitettaisiin laadun johtamista, ohjausta, kehittämistä ja varmistusta. Laadunhallinnan tuen tehtävänä olisi tuottaa arviointitietoa koulutuksen laadun kehittämisen tarpeisiin. Lisäksi arviointikeskus tukisi koulutuksen järjestäjiä arviointeihin liittyvissä asioissa. Tämä tarkoittaisi muun muassa arviointiosaamisen, arvioinnin lähestymistapojen ja mallien sekä menetelmien, kriteereiden ja mittareiden kehittämiseen liittyvää tukea. Arviointitietoon perustuva laadun kehittäminen kuuluu koulutuksen järjestäjille ja koulutuksen kehittämisestä vastaaville viranomaisille.

Momentin 4 kohdan mukaan arviointikeskuksen tehtävänä olisi kehittää koulutuksen arviointia. Tehtävä vastaisi Koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyä tehtävää. Kehittämistehtävää ei mainita Korkeakoulujen arviointineuvostosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa, mutta sen voidaan katsoa kuuluvan Korkeakoulujen arviointineuvoston tehtäviin ilman nimenomaista säännöstäkin.

Momentin 5 kohdan mukaan arviointikeskuksen tehtävänä olisi hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa suoritetuista ammattikorkeakoulututkinnoista annetussa tasavallan presidentin asetuksessa (548/2005) sille säädetyt tehtävät. Tehtävä vastaisi Korkeakoulujen arviointineuvostosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 2 momentissa säädettyä tehtävää. Ahvenanmaan maakunnassa suoritetuista ammattikorkeakoulututkinnoista annetun Tasavallan presidentin asetuksen 1 §:n mukaan Korkeakoulujen arviointineuvosto hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa arviointiin liittyviä tehtäviä Ahvenanmaan korkeakoulusta annetun maakuntalain (Ålands för-

fattningssamling 2002:81) 5 §:n mukaisesti. Tasavallan presidentin asetuksen 1 §:n mukaan arviointineuvostossa on korkeakoulujen arviointineuvostosta annetun asetuksen mukaisesti jaosto, jonka jäsenenä on Ahvenanmaalla annettavaan koulutukseen perehtyneitä henkilöitä. Kyseistä asetuksen säännöstä tulisi muuttaa siten, että siinä huomioitaisiin arviointikeskuksen perustamisen aiheuttamat muutostarpeet.

Momentin 6 kohdassa olisi informatiivinen säännös, jonka mukaan arviointikeskuksen tehtävänä olisi huolehtia muista tehtävistä, jotka säädetään tai määrätään sen tehtäväksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin arviointikeskuksen mahdollisuudesta ottaa vastaan muita arviointiin liittyviä toimeksiantoja kotimaisilta ja ulkomaisilta toimijoilta. Tällaisia maksullisena palvelutoimintana toteutettavia toimeksiantoja olisivat muun muassa oppimistulosten tilausarviointit, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluttomien korkeakoulujen arviointit sekä ulkomaisten korkeakoulujen ja arviointitoimijoiden arviointeja koskevat toimeksiannot. Ulkopuolisten toimeksiantojen vastaanottamisessa tulisi kiinnittää huomiota 1 momentissa määriteltyjen tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen.

3 §. Johtaja. Pykälän 1 momentin mukaan arviointikeskuksella olisi johtaja, joka johtaisi keskuksen toimintaa ja vastaisi keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta. Johtaja johtaisi keskuksen toimintaa arviointineuvoston päättämien strategisten toimintalinjojen mukaisesti ja vastaisi arviointisuunnitelman toteuttamisesta.

Valtioneuvoston nimittäisi johtajan seitsemäksi vuodeksi kerrallaan. Virastojen johtajien virat täytetään yleensä määräaikaisesti ja seitsemän vuoden määräaika vastaisi tyyppilistä johtajan nimityskauden pituutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin johtajan ratkaisuvallasta. Arviointikeskus olisi virasto, jossa johtaja ratkaisisi arviointikeskuksessa ratkaistavat asiat, jos ei muuta ole säädetty tai työjärjestyksessä muuta määrätty. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin johtajan ratkaisuvallasta. Esityksen liitteenä olevassa asetusluonnoksessa johtajan ratkaisuvallasta rajoitettaisiin siten, että eräissä asioissa ratkaisuvallasta olisi arviointi-

neuvostolla ja eräissä asioissa johtajan tulisi kuulla arviointineuvostoa ennen päätöksen tekemistä. Asetusluonnoksen mukaan asioita, joissa johtajan tulisi kuulla arviointineuvostoa, olisivat vuosittaisesta työsuunnitelmasta ja talousarvioehdotuksesta päättäminen, valtion talousarviosta annetun asetuksen 10 §:n mukaisesta toiminta- ja taloussuunnitelmasta päättäminen, toimintakertomuksen hyväksyminen sekä neuvottelukunnan asettaminen. Johtajan yksinomainen ratkaisovalta rajoituisi operatiiviseen johtamiseen liittyviin kysymyksiin. Johtaja voisi työjärjestyksellä siirtää ratkaisuvalltaansa myös muulle arviointikeskukseen palvelussuhteessa olevalle virkamiehelle.

4 §. Arviointineuvosto. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin arviointikeskuksen yhteydessä toimivasta arviointineuvostosta. Arviointineuvosto toimisi arviointikeskuksen johtokuntatyypisenä toimielimenä ja tässä ominaisuudessa vastaisi arviointikeskuksen strategiseen johtamiseen liittyvistä kysymyksistä. Ehdotetun säännöksen mukaan arviointineuvosto ohjaisi, seuraisi ja kehittäisi arviointikeskuksen toimintaa. Arviointineuvoston tehtävistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan arviointineuvoston tehtävänä olisi päättää arviointikeskuksen strategisista toimintalinjoista sekä laajakantoisista tai periaatteellisesti merkittävistä lausunnoista ja aloitteista. Näiden yksilöityjen tehtävien lisäksi arviointineuvostolla olisi päätösvaltaa sellaisissa asioissa, joiden voidaan katsoa kuuluvan arviointikeskuksen toiminnan yleiseen ohjaamiseen, seuraamiseen ja kehittämiseen. Arviointineuvostolla ei kuitenkaan olisi päätösvaltaa asioissa, jotka valtioneuvoston asetuksella on säädetty johtajan ratkaistavaksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin arviointineuvoston strategisen johtamistehtävän lisäksi myös arviointineuvoston toimimisesta arviointeja koskevana päätöksentekuelimenä. Ehdotetun säännöksen mukaan arviointineuvosto ratkaisisi valtioneuvoston asetuksella säädettävät arviointeja koskevat asiat. Valtioneuvoston asetuksella yksilöitäisiin ne tilanteet, joissa arviointeja koskeva ratkaisuvallta olisi arviointineuvostolla. Muissa arvi-

ointeja koskevissa kysymyksissä ratkaisuvallta olisi arviointikeskuksella.

Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan arviointineuvoston tehtävänä olisi opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman arviointisuunnitelman puitteissa päättää arviointien hankesuunnitelmista sekä suunnittelu- ja arviointiryhmien kokoonpanosta. Arviointineuvostolle ehdotetut tehtävät vastaisivat nykyisten arviointineuvostojen työjärjestyksessä määriteltyjä tehtäviä ja arviointitoiminnan riippumattomuuden varmistamiseksi ne olisi perusteltua säilyttää jatkosakin arviointineuvoston ratkaisuvalltaan kuuluvina. Asetusluonnoksen mukaan arviointineuvosto päättäisi myös laatujärjestelmien auditointien lopputulosten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan arviointineuvoston jäsenellä tulisi olla tehtävän edellyttämää asiantuntemusta. Arviointineuvoston tarkemmasta kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan arviointineuvostossa olisi 11 jäsentä. Arviointineuvostossa tulisi olla edustettuina eri koulutussektorit, opettajakoulutus, tutkimus, työelämä ja opiskelijat. Asetusluonnoksessa eri koulutussektoreilla tarkoitettaisiin perusopetusta, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta, aikuiskoulutusta, ammattikorkeakouluja ja yliopistoja. Neuvoston monipuolisen arviointiosaamisen varmistamiseksi neuvostossa olisi kaksi tutkimusta edustavaa jäsentä. Neuvoston jäsenillä tulisi olla arviointiasiantuntemusta.

Nykytilaa vastaavasti arviointineuvosto valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Arviointineuvosto olisi päätösvaltainen, kun puheenjohtajan lisäksi läsnä on vähintään puolet muista jäsenistä.

Asetusluonnoksessa esitetty arviointineuvoston kokoonpano ei kaikilta osin vastaa nykyisten arviointineuvostojen kokoonpanoa. Yhden arviointineuvoston malliin siirtymisen edellyttää kuitenkin jäsenten lukumäärän vähentämistä, jotta arviointineuvoston tehokas toimintakyky voidaan turvata. Lisäksi arviointineuvoston kokoonpanossa painotettaisiin arviointiasiantuntemusta.

Lakiin ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin arviointineuvoston asettamises-

ta. Ehdotetun säännöksen mukaan valtioneuvosto nimittäisi arviointineuvoston neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi säädettäisiin, että arviointikeskuksen johtajalla ja henkilöstön keskuudestaan valitsemalla edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus arviointineuvoston kokouksissa. Johtajalla ja henkilöstön edustajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus myös arviointineuvoston toimiessa jäljempänä pykälän 3 momentissa tarkoitettussa jaostossa. Läsnäolo- ja puheoikeus olisi tarpeen arviointikeskuksen ja arviointineuvoston välisen tiedonkulun varmistamiseksi. Lisäksi johtaja tai muu arviointikeskuksen virkamies olisivat läsnä arviointineuvoston kokouksissa toimiessaan esittelijöinä toimivaltansa puitteissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin arviointineuvoston mahdollisuudesta toimia jaostoissa. Ehdotetun säännöksen mukaan arviointineuvosto voisi ratkaista 1 momentissa tarkoitettut arviointeja koskevat asiat jaostossa, johon kuuluu arviointineuvoston ulkopuolisia jäseniä. Asioiden ratkaiseminen jaostossa olisi perusteltua, jos arviointia koskeva päätöksenteko edellyttää tiettyä erityisasiantuntemusta eikä päätöstä tämän vuoksi voida tai ole tarkoituksenmukaista tehdä arviointineuvostossa.

Ehdotetun säännöksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö nimittäisi jaostot arviointineuvoston esityksestä. Jaostojen kokoonpanosta, ratkaisuvallasta ja päätösvaltaisuudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Jaostossa tulisi kuitenkin aina olla sekä arviointineuvostoon nimitettyjä jäseniä että arviointineuvostoon kuulumattomia jäseniä. Jaosto voitaisiin tarvittaessa asettaa kesken arviointineuvoston toimikauden. Jaoston toimikausi voisi kuitenkin kestää korkeintaan kulloisenkin arviointineuvoston toimikauden loppuun asti, koska jaostossa tulee olla arviointineuvostoon kuuluvia jäseniä.

Jaostojen ratkaisuvallalta kattaisi enintään ehdotetun säännöksen 1 momentin mukaiset arviointeja koskevat asiat, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Jaosto ei voisi tehdä strategista johtamista koskevia päätöksiä eikä sillä voisi olla laajempaa ratkaisuvallata kuin arviointineuvostolla. Asiat ratkaistaisiin arviointineuvostossa, ellei kyseistä erityistehtävää varten ole asetettu jaostoa. Epä-

selvissä tilanteissa arviointineuvosto päättäisi, kuuluuko asia jaoston ratkaisuvalltaan.

Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin korkeakoulujen arviointijaostosta. Esityksen valmistelun yhteydessä ei ole tullut esille tarvetta säätää asetuksella muista jaostoista.

Korkeakoulujen arviointijaostossa olisi yhdeksän jäsentä, joista vähintään kolmen tulisi olla myös arviointineuvoston jäseniä. Jaoston jäsenten tulisi olla perehtyneitä korkeakoulujen arviointiin, mikä vastaisi nykyisen Korkeakoulujen arviointineuvoston kelpoisuusvaatimuksia. Käytännössä korkeakoulujen arviointijaoston jäseniä olisivat ainakin arviointineuvoston yliopistoja ja ammattikorkeakouluja edustavat jäsenet. Arviointineuvoston ulkopuoliset jaoston jäsenet edustaisivat yliopistoja, ammattikorkeakouluja, opiskelijoita ja työelämän asiantuntemusta. Lakiin ehdotetun säännöksen mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö nimittäisi jäsenet arviointineuvoston esityksestä. Arviointineuvoston esityksen valmistelun yhteydessä tulisi kuulla korkeakouluja ja pyytää niitä nimeämään ehdokkaita korkeakoulujen arviointijaoston jäseniksi.

Korkeakoulujen arviointijaosto käyttäisi arviointineuvoston toimivaltaa yksinomaan korkeakouluja koskevissa arvioinneissa. Korkeakoulujen arviointijaoston ratkaisuvalltaan kuuluisivat esimerkiksi korkeakoulujen laatu järjestelmien auditointien lopputulosten hyväksyminen tai hylkääminen. Arviointineuvoston yleisen toimivallan perusteella arviointineuvostossa ratkaistaisiin koulutussektoreiden rajat ylittäviä arviointeja koskevat asiat, vaikka myös korkeakoulut olisivat mukana arviointikohteena. Yksittäistapauksessa arviointineuvosto voisi kuitenkin siirtää asian ratkaistavaksi korkeakoulujen arviointijaostossa.

Asetusluonnoksen mukaan korkeakoulujen arviointijaoston kokoonpanoon ja päätösvaltaisuuden sovellettaisiin muutoin, mitä on säädetty arviointineuvoston kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta. Jaoston kokoonpanossa tulisi näin ollen ottaa huomioon molemmat kieliryhmät ja jaosto valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan Korkeakoulujen arviointineuvosto ja Koulutuksen arviointineuvosto voisivat asettaa neuvostoissa käsiteltävien asioiden valmistelua varten jaostoja. Asioita valmistelemaan asetettavista jaostoista ei tässä esityksessä ehdoteta säädettäväksi, arviointikeskus voisi ilman nimenomaista säännöstäkin tarvittaessa asettaa erilaisia työryhmiä tukemaan arviointineuvostossa ja korkeakoulujen arviointijaostossa käsiteltävien asioiden valmistelua.

Esityksen valmistelun yhteydessä on lisäksi tullut esille mahdollinen tarve asettaa asiantuntijaryhmiä, jotka käsitelisivät maksupalvelutoimintana suoritettavia tehtäviä, kuten arviointikeskuksen tekemään sopimukseen perustuvia koulutusohjelmien akkreditointia. Tällaiset tehtävät eivät perustuisi lainsäädännössä määriteltyihin opetuksen tai koulutuksen järjestäjän taikka korkeakoulun arviointivoitteisiin, joten näitä tehtäviä varten ei ehdoteta perustettavaksi ehdotetussa 3 momentissa tarkoitettuja jaostoja. Arviointikeskus voisi määrärahojensa puitteissa asettaa asiantuntijaryhmiä, joissa käsiteltäisiin maksupalvelutoimintana suoritettavia arviointikeskuksen ja ulkopuolisen tahon väliseen sopimukseen perustuvia tehtäviä.

5 §. Arviointisuunnitelma. Pykälässä säädettäisiin arviointisuunnitelmasta. Ehdotetun säännöksen mukaan arviointineuvosto laatisi arviointisuunnitelman, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaisi.

Arviointisuunnitelman laadinnassa noudatettavista periaatteista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan arviointisuunnitelma sisältäisi arviointikohteet ja toteutettavien arviointien aikataulut. Arviointisuunnitelma laadittaisiin neljäksi vuodeksi kerrallaan ja sitä voitaisiin tarkistaa arviointikauden aikana. Arviointineuvoston tehtävänä olisi laatia ehdotus arviointisuunnitelmasta sekä siihen tehtävistä muutoksista. Arviointisuunnitelmaa laadittaessa arviointineuvoston tulisi kuulla keskeisiä sidosryhmiä.

Käytännössä arviointineuvosto laatisi arviointisuunnitelman toimikautensa alussa ja nelivuotista arviointisuunnitelmaa noudatettaisiin, kunnes uusi nimitettävä arviointineuvosto on laatinut suunnitelman omalle toimikau-

delleen. Lähtökohtaisesti arviointisuunnitelmaan ei arviointikauden aikana tehtäisi merkittäviä muutoksia. Mahdollisuus suunnitelman muuttamiseen ja tarkentamiseen on kuitenkin tärkeää, jotta arviointikauden aikana voidaan ottaa huomioon esille tulleet uudet arviointitarpeet sekä arviointien aikataulujen muutokset.

6 §. Maksut. Pykälässä säädettäisiin arviointikeskuksen valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla perimistä maksuista. Maksuperustelain 6 §:n 1 momentin mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Maksuperustelain 7 §:n mukaan muiden kuin julkisoikeudellisten suoritteiden hinnat päätetään liikeloudellisin perustein. Maksuperustelain 8 §:n nojalla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella päätetään, mitkä arviointikeskuksen suoritteet ovat maksullisia ja mistä suoritteesta maksu määrätään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liikeloudellisin perustein. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää myös maksuperustelain 6 §:n 2 momentin mukaan suoritteista perittävistä kiinteistä maksuista, kuten yliopistolain tai ammattikorkeakoululain mukaisten korkeakoulujen laatu järjestelmien auditoinneista perittävistä maksuista.

7 §. Työjärjestys. Pykälässä säädettäisiin arviointikeskuksen työjärjestyksestä. Ehdotuksen mukaan johtaja vahvistaisi arviointikeskuksen työjärjestyksen, koska työjärjestyksellä määrättävät asiat kuuluvat keskuksen operatiiviseen johtamiseen. Työjärjestyksellä annettaisiin määräyksiä muun muassa toimintayksiköistä, henkilöstön tehtävistä, toimivaltuuksista ja sijaisuuksista.

Ennen työjärjestyksen vahvistamista johtajan tulisi kuitenkin kuulla arviointineuvostoa, koska työjärjestyksessä määrättävillä asioilla voi esimerkiksi toimintayksiköiden rakenteen osalta olla yhteyttä myös keskuksen strategiaan toimintalinjoihin.

8 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat säännökset arviointikeskuksen toimintaperiaatteista, henkilöstöstä, kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täyttämisestä ja virkavapauden myöntämisestä, neuvottelukunnista ja palk-

kioiden määräytymisestä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

9 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulon ajankohdasta. Ennen lain voimaan tuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

10 §. Siirtymäsäännökset. Arviointikeskus perustetaan Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston tilalle ja lisäksi Opetushallituksen arviointiyksikön arviointitoiminnot siirtyvät arviointikeskuksen. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan lain voimaan tullessa siirtyvät Korkeakoulujen arviointineuvostossa, Koulutuksen arviointineuvostossa ja Opetushallituksessa siirtyvien tehtävien osalta tehdyt sopimukset ja sitoumukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet arviointikeskukselle.

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatima arviointisuunnitelma on voimassa 31.12.2015 asti. Pykälän 2 momentissa olisi siirtymäsäännös, jonka mukaan arviointitoiminnassa noudatettaisiin lain voimassa olleiden säännösten mukaista arviointisuunnitelmaa, kunnes 1.1.2014 lukien asetettu Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain mukainen arviointineuvosto on laatinut lain 5 §:n mukaisen arviointisuunnitelman.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen 3 momentissa säädettäisiin arviointikeskuksen uusien virkojen perustamisesta ennen arviointikeskuksen toiminnan alkamista. Ehdotetun säännöksen mukaan arviointikeskukseen perustettaisiin 1 päivänä tammikuuta 2014 lukien johtajan virka. Lain 3 §:n mukaan valtioneuvosto nimittäisi johtajan opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voisi lisäksi perustaa ennen lain voimaan tuloa tarpeellisen määrän virkoja arviointikeskuksen palkkaukseen varattujen määrärahojen puitteissa sekä nimittää virkamiehet virkoihin niitä ensimmäistä kertaa täytettäessä. Arviointikeskuksen aloitettua toimintansa virkojen perustamista ja täyttämistä koskeva toimivalta siirtyisi keskukselle johtajan virkaa lukuun ottamatta.

1.2 Laki perusopetuslain muuttamisesta

21 §. Koulutuksen arviointi. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena olisi turvata lain tarkoituksen toteuttamista, tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti opetuksen järjestäjän velvollisuudesta arvioida antamaansa koulutusta ja osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi nimenomainen maininta koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnista, koska koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin voidaan katsoa sisältyvän säännöksessä mainittuun annetun koulutuksen arviointiin.

Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 3 momentista poistettaisiin Koulutuksen arviointineuvostoa ja Opetushallituksen arviointitoimintaa koskeva sääntely. Ehdotettu 3 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Opetuksen järjestäjän tulisi osallistua arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemiin kansallisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina.

Voimassa olevan säännöksen 4 momenttia vastaavasti säädettäisiin arviointien keskeisten tulosten julkistamisvelvollisuudesta. Julkistamistavat jäisivät opetuksen järjestäjien päätettäväksi.

Pykälän 5 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava valtuutuslainsäädännön, jonka mukaan arvioinnista ja sen kehittämistä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämistä on annettu koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (1061/2009) 1-3 §:ssä.

1.3 Laki lukiolain muuttamisesta

16 §. Koulutuksen arviointi. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena olisi turvata lain tarkoituksen toteuttamista, tukea

koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta arvioida antamaansa koulutusta ja osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi nimenomainen maininta koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnista, koska koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin voidaan katsoa sisältyvän säännöksessä mainittuun annetun koulutuksen arviointiin.

Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 3 momentista poistettaisiin Koulutuksen arviointineuvostoa ja Opetushallituksen arviointitoimintaa koskeva sääntely. Ehdotettu 3 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Koulutuksen järjestäjän tulisi osallistua arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemisiin kansallisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina.

Voimassa olevan säännöksen 4 momenttia vastaavasti säädettäisiin arviointien keskeisten tulosten julkistamisvelvollisuudesta. Julkistamistavat jäisivät koulutuksen järjestäjien päätettäväksi.

Pykälän 5 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava valtuutussäännös, jonka mukaan arvioinnista ja sen kehittämisestä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä on annettu koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (1061/2009) 1-3 §:ssä.

1.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

24 §. Koulutuksen arviointi. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena olisi turvata lain tarkoituksen toteuttamista, tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti koulutuk-

sen järjestäjän velvollisuudesta arvioida antamaansa koulutusta ja osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi nimenomainen maininta koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnista, koska koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin voidaan katsoa sisältyvän säännöksessä mainittuun annetun koulutuksen arviointiin.

Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 3 momentista poistettaisiin Koulutuksen arviointineuvostoa ja Opetushallituksen arviointitoimintaa koskeva sääntely. Ehdotettu 3 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Koulutuksen järjestäjän tulisi osallistua arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemisiin kansallisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina.

Voimassa olevan säännöksen 4 momenttia vastaavasti säädettäisiin arviointien keskeisten tulosten julkistamisvelvollisuudesta. Julkistamistavat jäisivät koulutuksen järjestäjien päätettäväksi.

Pykälän 5 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava valtuutussäännös, jonka mukaan arvioinnista ja sen kehittämisestä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä on annettu koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (1061/2009) 1-3 §:ssä.

1.5 Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

15 §. Koulutuksen arviointi. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena olisi turvata lain tarkoituksen toteuttamista, tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta arvioida antamaansa koulutusta ja osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi nimenomainen

maininta koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnista, koska koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin voidaan katsoa sisältyvän säännöksessä mainittuun annetun koulutuksen arviointiin.

Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 3 momentista poistettaisiin Koulutuksen arviointineuvostoa ja Opetushallituksen arviointitoimintaa koskeva sääntely. Ehdotettu 3 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Koulutuksen järjestäjän tulisi osallistua arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemisiin kansallisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina.

Voimassa olevan säännöksen 4 momenttia vastaavasti säädettäisiin arviointien keskeisten tulosten julkistamisvelvollisuudesta. Julkistamistavat jäisivät koulutuksen järjestäjien päätettäväksi.

Pykälän 5 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava valtuutussäännös, jonka mukaan arvioinnista ja sen kehittämistä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämistä on annettu koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (1061/2009) 1-3 §:ssä.

1.6 Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

7 §. Koulutuksen arviointi. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena olisi turvata lain tarkoituksen toteuttamista, tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti oppilaitoksen velvollisuudesta arvioida antamaansa koulutusta ja osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi nimenomainen maininta koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnista, koska koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin voidaan katsoa sisältyvän säännöksessä mainittuun annetun koulutuksen arviointiin.

Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 3 momentista poistettaisiin Koulutuksen arviointineuvostoa ja Opetushallituksen arviointitoimintaa koskeva sääntely. Ehdotettu 3 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Oppilaitoksen tulisi osallistua arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemisiin kansallisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina.

Voimassa olevan säännöksen 4 momenttia vastaavasti säädettäisiin arviointien keskeisten tulosten julkistamisvelvollisuudesta. Julkistamistavat jäisivät oppilaitoksen päätettäväksi.

Pykälän 5 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava valtuutussäännös, jonka mukaan arvioinnista ja sen kehittämistä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämistä on annettu koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (1061/2009) 1-3 §:ssä.

1.7 Laki taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta

7 §. Koulutuksen arviointi. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena olisi turvata lain tarkoituksen toteuttamista, tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta arvioida antamaansa koulutusta ja osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi nimenomainen maininta koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnista, koska koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin voidaan katsoa sisältyvän säännöksessä mainittuun annetun koulutuksen arviointiin.

Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 3 momentista poistettaisiin Koulutuksen arviointineuvostoa ja Opetushallituksen arviointi-

titoimintaa koskeva sääntely. Ehdotettu 3 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Koulutuksen järjestäjän tulisi osallistua arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemisiin kansallisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina.

Voimassa olevan säännöksen 4 momenttia vastaavasti säädettäisiin arviointien keskeisten tulosten julkistamisvelvollisuudesta. Julkistamistavat jäisivät koulutuksen järjestäjien päätettäväksi.

Pykälän 5 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava valtuutussäännös, jonka mukaan arvioinnista ja sen kehittämistä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämistä on annettu koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (1061/2009) 1-3 §:ssä.

1.8 Laki yliopistolain muuttamisesta

87 §. Arviointi. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 2 momentista poistettaisiin Korkeakoulujen arviointineuvostoa koskeva sääntely. Ehdotettu 2 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Yliopisto osallistuisi arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina. Esimerkiksi laatujärjestelmiensä arvioinnissa yliopisto voisi valita myös kansainvälisen toimijan.

1.9 Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta

9 §. Arviointi. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan paremmin säännöksen sisältöä. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Arviointikeskuksen perustamisen ja sitä koskevan lainsäädännön vuoksi pykälän 2 momentista poistettaisiin

Korkeakoulujen arviointineuvostoa koskeva sääntely. Ehdotettu 2 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. Ammattikorkeakoulu osallistuisi arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikeskuksen tekemisiin arviointeihin. Lisäksi ulkopuolista arviointia voitaisiin edelleen järjestää myös muiden tahojen suorittamana tai kansainvälisenä arviointina. Esimerkiksi laatujärjestelmiensä arvioinnissa ammattikorkeakoulu voisi valita myös kansainvälisen toimijan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

2.1 Valtioneuvoston asetus Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta

Kansallisesta koulutuksesta arviointikeskuksesta annetussa asetuksessa säädettäisiin lain 3 §:n nojalla johtajan ratkaisuvallasta, lain 4 §:n nojalla arviointineuvoston kokoonpanosta, tehtävistä ja päätösvaltaisuudesta sekä jaostojen kokoonpanosta, ratkaisuvallasta ja päätösvaltaisuudesta sekä lain 5 §:n nojalla arviointisuunnitelman laadinnassa noudatettavista periaatteista. Näiden valtuutussäännösten nojalla annettavaksi ehdotettuja säännöksiä on selostettu kunkin pykälän yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

Lakiehdotuksen 8 §:n nojalla säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella arviointikeskuksen toimintaperiaatteista, henkilöstöstä, kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täyttämisestä ja virkavapauden myöntämisestä, neuvottelukunnista ja palkkioiden määräytymisestä. Luonnos valtioneuvoston asetukseksi Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta on hallituksen esityksen liitteenä.

Arviointikeskuksen toimintaperiaatteista ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella, mikä vastaisi arviointitoiminnan nykyistä säädöstä. Ehdotetun säännöksen mukaan arviointitoiminnassa noudatettaisiin arvioinnin riippumattomuuden ja kehittävän arvioinnin periaatteita. Arviointikeskuksen tulisi olla riippumaton toimintansa, menetelmiensä ja arviointien tulosten suhteen. Arvioinnin olisi oltava myös monipuolista, avointa ja oikeudenmukaista sekä luotettavaa ja vertailukelpoista. Arvioinnissa käytetyt kri-

teerit ja arvioinnin vastuuhenkilöt tulisi julkistaa.

Kehittävän arvioinnin tavoitteena on tukea koulutusorganisaatioita niiden kehittäessä toimintaansa. Kehittävässä arvioinnissa arvioinnin menetelmät räätälöidään arvioinnin tavoitteiden ja arvioitavan teeman mukaan. Kehittävän arvioinnin periaate korostaa arvioinnista vastaavan tahon ja arvioinnin kohteen välistä luottamusta sekä koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen vastuuta laadunhallintaa ja arviointia koskevissa asioissa.

Ehdotetun säännöksen mukaan arviointikeskuksen tulisi julkistaa arvioinneissa käytetyt arviointiperusteet ja arviointien tulokset. Arviointikeskuksen tulisi myös huolehtia tiedonvälityksestä sidosryhmille. Tämä tarkoittaa julkistamisen lisäksi aktiivista tiedottamista arviointien keskeisistä tuloksista. Arvioinnissa mukana olleille oppilaitoksille, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä korkeakouluille tulisi toimittaa niitä koskevat arviointitulokset. Muutoin arviointitietojen julkisuuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Kansainvälisyyden merkitys koulutuksen arviointitoiminnassa kasvaa edelleen. Asetuksessa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että arviointikeskuksen tulisi osallistua kansainväliseen arviointitoimintaan ja kansainväliseen yhteistyöhön. Lisäksi arviointikeskus voisi asettaa kansainvälisistä ja kansallisista asiantuntijoista koostuvan kansainvälisen neuvottelukunnan, jonka tehtävänä olisi tukea arviointitoimintaa ja lisätä kansainvälistä yhteistyötä.

Arviointikeskuksen tulisi osallistua myös säännöllisesti oman toimintansa ulkopuoliseen arviointiin.

Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan arviointikeskus asettaisi arviointiasiain neuvottelukunnan, jonka tehtävänä olisi edistää arviointikeskuksen ja sidosryhmien välistä yhteistyötä sekä arviointikeskuksen tuottaman arviointitiedon hyödyntämistä. Lisäksi neuvottelukunta voisi tehdä aloitteita arviointitoiminnan kehittämiseksi. Arviointiasiain neuvottelukunnassa olisivat edustettuina keskeiset sidosryhmät, kuten Opetushallitus, Kuntaliitto sekä keskeiset

työmarkkinajärjestöt ja opiskelija- ja oppilasjärjestöt.

Ehdotetussa säännöksessä ei säädettäisi tarkemmin arviointiasiain neuvottelukunnan jäsenten lukumäärästä eikä toimikauden pituudesta, vaan nämä määritettäisiin neuvottelukunnan asettamispäätöksen yhteydessä. Neuvottelukunnassa voisi olla esimerkiksi noin 20 jäsentä ja jäsenmäärää voitaisiin tarvittaessa kasvattaa myös neuvottelukunnan toimikauden aikana. Neuvottelukunta voitaisiin asettaa esimerkiksi arviointineuvoston toimikauden ajaksi. Asetusluonnoksen mukaan johtajan tulisi kuulla arviointineuvostoa ennen arviointiasiain neuvottelukunnan asettamista.

2.2 Muut valtuutussäännökset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yliopistolain 87 §:n 2 momenttia ja ammattikorkeakoululain 9 §:n 2 momenttia. Ehdotuksen mukaan edellä mainituista säännöksistä poistettaisiin valtuutussäännös antaa tarkempia säännöksiä Korkeakoulujen arviointineuvostosta valtioneuvoston asetuksella. Valtuutussäännöksen poistamisen myötä kumoutuisi myös Korkeakoulujen arviointineuvostosta annettu valtioneuvoston asetus (794/2009).

Perusopetuslain 21 §:ssä, lukiolain 16 §:ssä, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 24 §:ssä, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:ssä, vapaasta sivistystyöstä annetun lain 7 §:ssä sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain 7 §:ssä säädetään koulutuksen arvioinnista. Säännösten mukaan koulutuksen ulkopuolista arviointia varten opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä Koulutuksen arviointineuvosto. Edellä mainitut lainkohdat sisältävät lisäksi valtuutussäännöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä. Näistä asioista on säädetty koulutuksen arvioinnista annetulla valtioneuvoston asetuksella (1061/2009). Lisäksi mainitut lainkohdat sisältävät toisen valtuutussäännöksen, jonka mukaan tarkem-

pia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämistä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämistä on annettu koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 1-3 §:ssä.

Ehdotuksen mukaan edellä mainittuja koulutusta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että säännöksistä poistettaisiin valtuutussäännös antaa säännöksiä Koulutuksen arviointineuvostosta valtioneuvoston asetuksella. Valtuutussäännöksen poistamisen myötä kumoutuisivat myös koulutuksen arvioinnista annetun asetuksen arviointisuunnitelmaa ja arviointineuvostoa koskevat 4-14 §:n säännökset.

Valtuutussäännös antaa tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämistä sisältäisi myös esityksen mukaisesti lakiehdotuksiin ja näin ollen koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 1-3 §:t eivät kumoutuisi lakiehdotuksen voimaan tullessa. Selkeyden vuoksi ehdotetaan kuitenkin annettavaksi uusi asetus koulutuksen arvioinnista, jossa säädettäisiin voimassa olevan asetuksen 1-3 §:ien sääntelyä vastaavasti koulutuksen arvioinnista. Uusissa säännöksissä tulisi ottaa huomioon myös arviointikeskuksen perustamisen aiheuttamat muutostarpeet.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Ennen lakien voimaan tuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Arviointikeskuksen johtajan virka sekä arviointikeskukseen perustettavat uudet virat tulisi laittaa hakuun ja täyttää jo ennen lain voimaan tuloa, jotta perustettava arviointikeskus voi aloittaa toimintansa vuoden 2014 alussa.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu merkittävää julkisen vallan käyttöä. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella. Säännöksen perustelujen mukaan merkittävistä valtioneuvoston järjestelyistä on kuitenkin asianmukaista säätää aina lailla. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tehtäviin ei kuulu julkisen vallan käyttöä, mutta koulutuksen arviointitoiminnan yhteiskunnallisen merkittävyyden takia on perusteltua säätää Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perusteista lailla.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimiala

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (*arviointikeskus*) toimii koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin riippumattomana asiantuntijaorganisaationa, joka tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen kehittämistä varten.

Arviointikeskus toimii opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla.

2 §

Tehtävät

Arviointikeskuksen tehtävänä on:

- 1) toteuttaa koulutukseen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaan liittyviä arviointeja;
- 2) tehdä perusopetuslain (628/1998) 14 §:ssä ja lukiolain (629/1998) 10 §:ssä tarkoitettujen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia kansallisia arviointeja sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 13 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 5 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia arviointeja;
- 3) tukea opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä sekä korkeakouluja arviointia ja laadunhallintaa koskevissa asioissa;
- 4) kehittää koulutuksen arviointia;
- 5) hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa suoritetuista ammattikorkeakoulututkinnoista annetussa tasavallan presidentin asetuksessa (548/2005) sille säädetty tehtävät; sekä

- 6) huolehtia muista tehtävistä, jotka säädetään tai määrätään sen tehtäväksi.

Arviointikeskus voi myös ottaa vastaan muita arviointiin liittyviä toimeksiantoja kotimaisilta ja ulkomaisilta toimijoilta.

3 §

Johtaja

Arviointikeskuksessa on johtaja, joka johtaa keskuksen toimintaa ja vastaa keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta. Valtioneuvosto nimittää johtajan seitsemäksi vuodeksi kerrallaan.

Johtaja ratkaisee arviointikeskuksessa ratkaistavat asiat, jos muuta ei ole säädetty tai työjärjestyksessä muuta määrätty. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin johtajan ratkaisuvallasta.

4 §

Arviointineuvosto

Arviointikeskuksen yhteydessä toimii arviointineuvosto, joka ohjaa, seuraa ja kehittää arviointikeskuksen toimintaa sekä ratkaisee valtioneuvoston asetuksella säädettyjä arviointeja koskevat asiat. Arviointineuvoston jäsenillä tulee olla tehtävän edellyttämää asiantuntemusta. Arviointineuvoston kokoonpanosta, tehtävistä ja päätösvaltaisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvosto nimittää arviointineuvoston neljäksi vuodeksi kerrallaan. Johtajalla ja henkilöstön keskuudestaan valitsemalla edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus arviointineuvoston kokouksissa.

Arviointineuvosto voi ratkaista 1 momentissa tarkoitettuja arviointeja koskevat asiat jaostossa, johon kuuluu arviointineuvoston ulkopuolisia jäseniä. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää jaostot arviointineuvoston esityksestä. Jaostojen kokoonpanosta, ratkaisuvallasta ja päätösvaltaisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Arviointisuunnitelma

Arviointineuvosto laatii arviointisuunnitelman, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa. Arviointisuunnitelman laadinnassa noudatettavista periaatteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Maksut

Arviointikeskus voi periä tuottamistaan suoritteista maksuja, joiden suuruutta määrätessä noudatetaan, mitä valtion maksuperusteissa (150/1992) ja sen nojalla annetussa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa säädetään.

7 §

Työjärjestys

Arviointikeskuksella on työjärjestys, jonka johtaja vahvistaa arviointineuvostoa kuultuaan. Työjärjestyksellä määrätään arviointikeskuksen sisäisestä työnjaosta ja hallinnon järjestämisestä.

8 §

Tarkemmat säännökset

Arviointikeskuksen toimintaperiaatteista, henkilöstöstä, kelpoisuusvaatimuksista, vir-

kojen täyttämisestä ja virkavapauden myöntämisestä, neuvottelukunnista ja palkkioiden määräytymisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammikuuta) 20(14).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

10 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa siirtyvät Korkeakoulujen arviointineuvostossa, Koulutuksen arviointineuvostossa ja Opetushallituksessa siirtyvien tehtävien osalta tehdyt sopimukset ja sitoumukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet arviointikeskukselle.

Arviointitoiminnassa noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan laadittua arviointisuunnitelmaa, kunnes 5 §:n mukainen arviointisuunnitelma on vahvistettu.

Arviointikeskuksen perustetaan 1 päivästä tammikuuta 2014 lukien johtajan virka. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ennen tämän lain voimaantuloa perustaa tarpeellisen määrän muita virkoja ja nimittää virkamiehet virkoihin niitä ensimmäisen kerran täytettäessä.

Laki

perusopetuslain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 21 §, sellaisena kuin se on laeissa 32/2003 ja 970/2009, seuraavasti:

<p>21 §</p> <p><i>Koulutuksen arviointi</i></p> <p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta <i>ja sen vaikuttavuutta</i> sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p>Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Opetushallitus tekee 14 §:ssä tarkoitettujen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisten eri oppiaineiden kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointeja. Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.</p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p>	<p>21 §</p> <p><i>Koulutuksen arviointi</i></p> <p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).</i></p>
--	---

Laki

lukiolain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiolain (629/1998) 16 §, sellaisena kuin se on laeissa 33/2003 ja 971/2009, seuraavasti:

16 § <i>Koulutuksen arviointi</i>	16 § <i>Koulutuksen arviointi</i>
<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta <i>ja sen vaikuttavuutta</i> sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p>Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Opetushallitus tekee 10 §:ssä tarkoitettujen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisten eri oppiaineiden kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointeja. Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.</p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p>	<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammikuuta) 20(14).</i></p>

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 24 §, sellaisena kuin se on laeissa 34/2003 ja 951/2011, seuraavasti:

24 § <i>Koulutuksen arviointi</i>	24 § <i>Koulutuksen arviointi</i>
<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta <i>ja sen vaikuttavuutta</i> sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p>Ulkopuolista arviointia varten opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Opetushallitus tekee 13 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointeja. Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetus- ja kulttuuriministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.</p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p>	<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammikuuta) 20(14).</i></p>

Laki

ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 15 §, sellaisena kuin se on laeissa 35/2003 ja 952/2011, seuraavasti:

15 §	15 §
<i>Koulutuksen arviointi</i>	<i>Koulutuksen arviointi</i>
<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta <i>ja sen vaikuttavuutta</i> sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p>Ulkopuolista arviointia varten opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Opetushallitus tekee 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden mukaisia kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointeja. Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetus- ja kulttuuriministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.</p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p>	<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammikuuta) 20(14).</i></p>

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 7 §, sellaisena kuin se on laeissa
 36/2003 ja 1103/2010, seuraavasti:

<p>7 §</p> <p><i>Koulutuksen arviointi</i></p> <p>Arvioinnin tarkoituksena on tukea vapaan sivistystyön kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Oppilaitoksen tulee arvioida antamaansa koulutusta <i>ja sen vaikuttavuutta</i> sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p>Ulkopuolista arviointia varten opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista opetus- ja kulttuuriministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.</p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p>	<p>7 §</p> <p><i>Koulutuksen arviointi</i></p> <p>Arvioinnin tarkoituksena on tukea vapaan sivistystyön kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Oppilaitoksen tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammikuuta) 20(14).</i></p>
--	---

Laki

taiteen perusopetuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 7 §, sellaisena kuin se on laeissa 37/2003 ja 975/2009, seuraavasti:

7 §	7 §
<i>Koulutuksen arviointi</i>	<i>Koulutuksen arviointi</i>
<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta <i>ja sen vaikuttavuutta</i> sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p>Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä, neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.</p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p>	<p>Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.</p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammikuuta 20(14)).</i></p>

Laki

yliopistolain 87 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 87§, sellaisena kuin se on osaksi laissa 954/2011, seuraavasti:

<p>87 §</p> <p><i>Arviointi</i></p> <p>Yliopistojen tulee arvioida koulutustaan, tutkimustaan sekä taiteellista toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Yliopistojen on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännöllisesti. Yliopistojen tulee julkistaa järjestämiensä arviointien tulokset.</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä korkeakoulujen arviointineuvosto. Tarkempia säännöksiä arviointineuvostosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.</p>	<p>87 §</p> <p><i>Arviointi</i></p> <p>Yliopistojen tulee arvioida koulutustaan, tutkimustaan sekä taiteellista toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Yliopistojen on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännöllisesti. Yliopistojen tulee julkistaa järjestämiensä arviointien tulokset.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).</i></p>
--	---

Laki

ammattikorkeakoululain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakoululain (351/2003) 9 §, sellaisena kuin se on laeissa 564/2009 ja 953/2011, seuraavasti:

<p>9 §</p> <p><i>Laadunarviointi</i></p> <p>Ammattikorkeakoulun tehtävänä on vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja jatkuvasta kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun tulee arvioida koulutustaan ja muuta toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Ammattikorkeakoulun on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännöllisesti ja julkistettava järjestämänsä arvioinnin tulokset.</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä korkeakoulujen arviointineuvosto. Tarkempia säännöksiä arviointineuvostosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.</p>	<p>9 §</p> <p><i>Arviointi</i></p> <p>Ammattikorkeakoulun tehtävänä on vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja jatkuvasta kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun tulee arvioida koulutustaan ja muuta toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Ammattikorkeakoulun on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännöllisesti ja julkistettava järjestämänsä arvioinnin tulokset.</p> <p><i>Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään arviointikeskuksesta annetussa laissa (xx/xxxx).</i></p> <p>-----</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).</i></p>
---	--

Valtioneuvoston asetus

Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain (xxx/20xx) nojalla:

1 §

Arviointikeskuksen toimintaperiaatteet

Arviointitoiminnassa noudatetaan arvioinnin riippumattomuuden ja kehittävän arvioinnin periaatteita.

Arviointikeskus julkistaa käy tetyt arviointiperusteet ja arviointien tulokset sekä huolehtii tiedonvälityksestä si dosryhmille. Arvioinnissa mukana olleille oppilaitoksille, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä korkeakouluille toimitetaan niitä koskevat arviointitulokset.

Arviointikeskus osallistuu kansainväliseen arviointitoimintaan ja yhteistyöhön.

Arviointikeskus osallistuu säännöllisesti oman toimintansa ulkopuoliseen arviointiin.

2 §

Arviointisuunnitelman laadinta

Arviointisuunnitelma sisältää arviointiohjeet ja toteutettavien arviointien aikataulun.

Arviointisuunnitelma laaditaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Arviointisuunnitelmaa voidaan tarkistaa arviointikauden aikana.

Arviointisuunnitelmaa laadittaessa tulee kuulla keskeisiä sidosryhmiä.

3 §

Henkilöstö

Arviointikeskuksessa on johtaja ja muita virkamiehiä. Arviointikeskuksessa voi olla myös työsopimussuhteista henkilöstöä.

4 §

Virkojen kelpoisuusvaatimukset

Kelpoisuusvaatimuksena johtajan virkaan on tohtorin tutkinto, perehtyneisyys viraston toimialaan sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Kelpoisuusvaatimuksena johtajan alaisen arviointitoiminnasta vastaavan toimintayksikön päällikön virkaan on tohtorin tutkinto sekä perehtyneisyys viran tehtäväalaa ja käytännössä osoitettu johtamistaito.

5 §

Virkojen täyttäminen ja virkavapaus

Virkamiehet ja työsopimussuhteisen henkilöstön nimittää ja ottaa arviointikeskus.

Johtajalle virkavapauden myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Virkavapauden, joka kestää yli kaksi vuotta ja joka ei perustu lakiin tai virkaehtosopimukseen, myöntää kuitenkin valtioneuvosto.

Virkavapauden muille virkamiehille sekä virkavapautta vastaavan vapautuksen työsopimussuhteiselle henkilöstölle myöntää arviointikeskus.

6 §

Johtajan ratkaisovalta

Seuraavat asiat johtaja ratkaisee arviointineuvostoa kuultuaan:

- 1) vuosittaisesta työsuunnitelmasta ja talousarvioehdotuksesta päättäminen;
- 2) toiminta- ja taloussuunnitelmasta päättäminen;
- 3) toimintakertomuksen hyväksyminen; sekä
- 4) 9 §:ssä tarkoitettujen neuvottelukunnan asettaminen.

7 §

Arviointineuvoston kokoonpano, tehtävät ja päätösvaltaisuus

Arviointineuvostossa on 11 jäsentä. Arviointineuvostossa tulee olla edustettuina eri koulutussektorit, opettajankoulutus, tutkimus, työelämä ja opiskelijat. Kokoonpanossa on otettava huomioon molemmat kieliryhmät. Arviointineuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Arviointineuvoston tehtävänä on:

- 1) päättää arviointikeskuksen strategisista toimintalinjoista;
- 2) päättää laajakantoisista tai periaatteellisesti merkittävistä lausunnoista ja aloitteista;
- 3) laatia ehdotus arviointisuunnitelman asti sekä sen muutoksista;
- 4) päättää arviointien hankesuunnitelmasta sekä suunnittelu- ja arviointiryhmien kokoonpanosta; sekä
- 5) päättää laatujärjestelmien auditointien lopputulosten hyväksymisestä.

Arviointineuvosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan lisäksi läsnä on vähintään puolet muista jäsenistä.

8 §

Korkeakoulujen arviointijaosto

Korkeakoulujen arviointijaostossa on yhdeksän jäsentä, joista vähintään kolme on arviointineuvoston jäseniä. Jaoston jäsenten tulee olla perehtyneitä korkeakoulujen arviointiin. Jaoston kokoonpanoon ja päätösvaltaisuuden sovelletaan muutoin, mitä on säädetty arviointineuvoston kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta 7 §:n 1 ja 3 momenteissa.

Korkeakoulujen arviointijaosto ratkaisee 7 §:n 3 momentin 4 ja 5 kohdissa tarkoitetut asiat, jos arviointikokouksena on korkeakoulutus.

9 §

Neuvottelukunnat

Arviointikeskus asettaa arviointiasiaineuvottelukunnan, jonka tehtävänä on edistää arviointikeskuksen ja sid osryhmien välistä yhteistyötä sekä arviointi tiedon hyödyntämistä. Neuvottelukunta voi tehdä aloitteita arviointitoiminnan kehittämiseksi. Arviointiasiaineuvottelukunnassa ovat edustettuina keskeiset sidosryhmät.

Arviointikeskus voi asettaa kansainvälisen neuvottelukunnan.

10 §

Palkkiot

Arviointineuvoston ja -jaostojen sekä neuvottelukuntien jäsenten palkkiot määrätään opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

11 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Työryhmän kannanotto Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamisselvityksen ja sijoittamispäätöksen pohjaksi

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen sijoittamispaikasta tehdään sijoittamisselvitys valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain ja asetuksen säännösten mukaisesti. Sijoittamisselvitykseen otetaan mukaan kolme paikkakuntaa, joista vähintään kahden tulee sijaita pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Sijoittamisselvityksessä selvitetään sijoittamiseen liittyviä toiminnallisia, taloudellisia ja alueellisia vaikutuksia sekä henkilöstövaikutuksia.

Sijoittamisselvityksen perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö tekee ehdotuksen arviointikeskuksen sijoittamispaikkakunnasta. Ennen lopullisen päätöksen tekemistä alueellistamisen koordinaatioryhmä antaa lausunnon ministeriön sijoittamispaikkaehdotuksesta.

Koulutuksen arviointi on koulutukseen ja sen tuloksiin sekä koulutusinstituutioihin tai niiden toimintayksiköihin liittyvää systemaattista tiedonhankintaa ja sen pohjalta tapahtuvaa kokonaisvaltaisen arvottavan analyysin tekemistä. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset asettavat koulutusjärjestelmälle, sen rakenteille sekä ohjaukselle ja kehittämiselle kasvavia haasteita. Koulutus- ja sivistyspalveluihin kohdistuvat vaatimukset edellyttävät koulutusjärjestelmältä tuloksellisuutta, ja sitä kautta parempaa tehokkuutta, vaikuttavuutta ja tuottavuutta. Koulutuksen arvioinnin ja laadunvarmistuksen merkitys on tämän myötä lisääntynyt niin paikallisella, kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Koulutuksen arviointi on tärkeä osa päätöksenteon tueksi tarvittavan tiedon tuotantoa.

Arviointikeskuksen perustamista selvittäneen työryhmän asettamispäätöksen mukaan arviointikeskuksen henkilöstön, toiminnan ja arviointien tulosten riippumattomuudella varmistetaan arvioinnin uskottavuus ja luotettavuus. Koulutuksen arviointijärjestelmän kehittämistyöryhmä esitti vuonna 2007 luovuttamassaan muistiossa, että riippumattomuus tulee määritellä siten, että arviointitoiminnan uskottavuus ja luotettavuus voidaan turvata ja arviointien toteuttamisessa voidaan hyödyntää parasta asiantuntemusta.

Perustettavan arviointikeskuksen tehtävänä on tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen kehittämistä varten. Arviointitoiminnassa tulee noudattaa arvioinnin riippumattomuuden ja kehittävän arvioinnin periaatteita. Arviointikeskus osallistuu kansainväliseen arviointitoimintaan ja yhteistyöhön.

Alueellistamisen käsikirjan mukaan tavoitteena on, että sijoituspaikkakunnan ja -alueen sekä sijoitettavan yksikön tai toiminnon osaaminen tukevat mahdollisimman hyvin toisiaan.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen perustamista selvittäneen työryhmän näkemyksen mukaan sijoittamisselvityksen laadinnassa ja sijainnista päätettäessä tulisi huomioida ainakin seuraavat seikat:

- 1 Osaavan arviointihenkilöstön saatavuus pysyviin ja tilapäisiin tehtäviin
- 2 Ruotsinkielisen henkilöstön saatavuus ja heidän perheidensä mahdollisuus ruotsinkielisiin palveluihin
- 3 Eri oppiaineiden ja alojen tieteellisten asiantuntijoiden ja kirjastopalveluiden saatavuus
- 4 Keskukseen toiminnan kannalta tärkeiden yhteistyökumppaneiden läheisyys sekä toimivat liikenneyhteydet opetuksen ja koulutuksen järjestäjiin sekä korkeakouluihin
- 5 Yhteydet koulutuksen tutkimukseen ja muuhun arviointitoimintaan
- 6 Tietojärjestelmien yhteiskäytöstä aiheutuva yhteistyö- ja kehittämistarve sekä asiantuntija-apu
- 7 Juridisten ja muiden hallinnollisten palvelujen saatavuus
- 8 Kansainvälisen yhteistyön hoitamisen taloudellisuus ja tehokkuus sekä kansainvälisten arvioijien saatavuus
- 9 Matkustamisen minimoiminen ottaen huomioon henkilöstön ja asiantuntijoiden ajankäyttö ja ympäristövaikutukset

Arviointikeskukseen yhdistyvää arviointitoimintaa suoritetaan tällä hetkellä Helsingissä ja Jyväskylässä. Työryhmän kannan mukaan ainakin näiden paikkakuntien tulisi olla mukana sijoittamisselvityksessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä -sarjassa vuonna 2012 ilmestyneet

- 1 Instituutista toimintakeskukseksi; Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin asemaa ja tehtäviä koskeva selvitys
- 2 Tekijänoikeustoimikunnan mietintö; Ratkaisuja digiajan haasteisiin
- 3 Ammatillisen lisäkoulutuksen työelämän kehittämis- ja palvelutoiminnan kehittämishankkeen loppuraportti
- 4 Puolustusvoimien liikenneopettajakoulutuksen kehittäminen
- 5 Rakkaudesta kulttuuriperintöön; Paikallismuseotoiminnan kehittämistyöryhmän loppuraportti
- 6 Tulevaisuuden perusopetus – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako
- 7 Toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi
- 8 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä koulun kerhotoiminnan laatukortteja valmistelevan työryhmän muistio
- 9 Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä
- 10 Funktionell svenska – utgångspunkter för att utveckla undervisningen i svenska som det andra inhemska språket
- 11 Ratkaisumalli yksityisen kopioinnin hyvitysmaksulle
- 12 Selvitystyö henkilökohtaisten koulutustilien soveltuvuudesta suomalaisen aikuiskoulutuksen rahoituksen uudistamiseksi
- 13 Perusopetuksen aika. Selvitys koulujen toimintaympäristöä kuvaavista indikaattoreista
- 14 Kirjastoapurahajärjestelmä; Yhteenveto nykytilanteesta ja kehittämissuunnitelmia

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-167-1 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)